

ACOM

DE BOND VAN DEFENSIEPERSONEEL

nummer 12 - 2025

- Eurofedop seminar: 'Versterking veiligheid en defensie in Europa'
- IGK viceadmiraal Boots: 'We zijn als maatschappij heel kwetsbaar'
- Nationaal Veteranenmonument: Veteranen voor Vrede en Veiligheid

*Bestuur en medewerkers van de ACOM wensen u
Gezegende Kerst
Vredig, gezond en bovenal veilig 2026*

MAANDBLAD VAN DE ACOM - ALGEMEEN CHRISTELIJKE ORGANISATIE VAN MILITAIREN

Lid worden, zijn en blijven... de voordelen van het lidmaatschap:

1. De ACOM behartigt uw belangen in de eerste plaats door via onderhandelingen met de werkgever goede arbeidsvoorwaarden te bewerkstelligen. Bovendien staan gespecialiseerde juristen klaar voor individuele belangenbehartiging en rechtshulp.
2. Post-actieve militairen kunnen rekenen op actieve belangenbehartiging door de ACOM inzake:
 - pensioenen,
 - sociale zekerheid en
 - ziektekosten.
3. Onze juristen zijn elke werkdag tussen 08.45 en 12.30 uur te bellen voor eerstelijns advies of het maken van een afspraak op ons secretariaat te Zeist.
4. Vertegenwoordigers van de CCOOP, de ambtenarencentrale waarbij de ACOM is aangesloten, zitten in het verantwoordingsorgaan van het ambtenarenpensioenfonds ABP. Zo oefent uw bond invloed uit op het beleid van het pensioenfonds.
5. Maar de ACOM helpt u ook bij het doen van uw belastingaangifte zodat u geen cent teveel betaalt aan de fiscus.
6. Voor advies en bijstand kunt u in uw regio aankloppen bij het regiobestuur. Indien gewenst komen wij daarvoor bij u thuis.
7. De ACOM organiseert ook 'seniorenbijeenkomsten' overal in het land.

Maar uw bond biedt u nog meer:

Voor wie, buiten zijn/haar schuld om, financieel in moeilijkheden is geraakt, reikt ACOM een vangnet aan in de vorm van het Fonds Maatschappelijke Bijstand.

Boot assurantie adviseurs werkt al bijna 40 jaar samen met de ACOM als dé specialist op het gebied van verzekeringen en andere financiële diensten. Of het nu gaat om uw legeringskamer, auto, woning of vakanties, wij bieden u een compleet servicepakket met zeer **scherpe premies** en **uitstekende voorwaarden**. Ook voor uw hypotheek en andere financiële zaken bent u bij Boot assurantie adviseurs aan het juiste adres!

ACOM-leden kunnen voor juridische bijstand terecht bij **de advocaten van Delissen Martens** in Den Haag. Al vele lange jaren staan wij ACOM-leden bij in militaire strafzaken, zaken op het gebied van het familierecht en erfrecht, in zaken van huurrecht, bouwrecht en burengeschillen. Bel gerust voor een gratis advies. Als verdere bijstand nodig is, dan hanteren wij gereduceerde tarieven. U bent ook welkom als u in aanmerking komt voor 'toevoeging' (pro deo). Contact: tel. 070-3115411, www.delissenmartens.nl

DFD is al 25 jaar de specialist op het gebied van verzekeringen die volledig zijn afgestemd op de risico's die u als militair loopt en waar uw thuisfront mee te maken kan krijgen. DFD spreekt de taal van militairen en is de schrijver van het boekje Wegwijzer bij Opkomst. DFD biedt u de zekerheid van: #Maatwerk verzekeringen en hypotheek. #Onafhankelijk advies bij u thuis, ook 's avonds en in het weekend. #Provisieloze verzekeringen. #Het DFD-abonnement biedt u financiële helderheid. #Eén aanspreekpunt, 24/7 bereikbaar. #Snelle en klantvriendelijke schadeafwikkeling. #Zekerheid en gemak, u en uw thuisfront hebben er geen omkijken naar.

Zorgzaam is opgericht door de Centrales van overheidspersoneel en de vakbonden voor Defensiepersoneel.

Zorgzaam is een privaatrechtelijke stichting zonder winstoogmerk. De doelstelling van Zorgzaam is het regelen van een goede, uitgebreide collectieve zorgverzekering met een optimale prijs/kwaliteitsverhouding. Zorgzaam is er voor iedereen die een (arbeids)relatie heeft of heeft gehad met Defensie. Ook partners en gezinsleden en medewerkers van vakbonden voor Defensiepersoneel, NATRES en Home-Base Support kunnen een zorgverzekering bij Zorgzaam afsluiten.

Beëindiging lidmaatschap

Het lidmaatschap van de ACOM wordt aangegaan voor een periode van twaalf maanden, welke aanvangt op de dag van aanmelding als lid. Na deze periode kan het lidmaatschap worden opgezegd. De opzegtermijn is 3 maanden. De opzegging dient u schriftelijk of per e-mail (info@acom.nl) aan ons te zenden, met vermelding van naam, adres en militair registratienummer. Tevens graag de reden van opzegging vermelden. Na ontvangst van de opzegging ontvangt u van ons altijd een ontvangstbevestiging.

Op het moment dat ik dit schrijf bevind ik mij voor overlegzaken in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Uiteraard zijn de mensen daar (veel) minder geraakt door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, maar de situatie tussen de Verenigde Staten en Venezuela komt voor de medelanders in het Caribisch deel van het Koninkrijk veel dichterbij. Bij helder weer kan men in de ABC-eilanden Venezuela immers zien liggen.

Als ik de mensen hier spreek, en dan heb ik het niet alleen over de defensiemedewerkers en hun gezinnen, zijn de meningen nogal verdeeld. Waar men zich wellicht het meest druk over maakt zijn de effecten voor de eilanden als er daadwerkelijk een verdere escalatie komt. Hoe zal het dan gaan met de bevoorrading van de eilanden waar toch een behoorlijk deel van de groenten en dergelijke vanuit Venezuela wordt aangevoerd.

Maar ook wat de effecten zullen zijn op de toeristenstroom en daarmee gepaard gaande inkomsten. Ik sprak bijvoorbeeld met mensen in de toeristensector die nu al merken dat er veel minder aanvragen komen van Amerikanen voor slaapplekken (hotels en appartementen) maar ook voor huurauto's, excursies en duiktrips. Dat baart mij om meer redenen zorgen, weten de Amerikanen meer of zijn ze gewoon extra voorzichtig omdat ze ook daar vinden dat president Trump iedere dag andere keuzes maakt.

Zo stelt men hier ook dat er niet voor niks zo'n grote Amerikaanse capaciteit naar dit gebied is gekomen. Daar is dat simpelweg veel te omvangrijke capaciteit voor, los van de daarmee gepaard gaande kosten. Zo zien we maar weer dat er steeds meer brandhaarden ontstaan op de wereld en de enige die daar echt wijzer van worden zijn de grote partijen die defensiematerieel en materiaal leveren, - die prijzen rijzen immers de pan uit en de portefeuilles zijn overvol. Doorgaans is het de "gewone bevolking" van de landen in crisis of oorlog, die daar de dupe van zijn.

Wat we nu in Europa in het algemeen, en in Nederland in het bijzonder, merken, is dat er steeds vaker daadwerkelijk stappen worden gezet in het verwerven van extra materieel en materiaal. Zo hebben we net (als gezamenlijke bonden) een uitbreidingsplan goedgekeurd inzake (counter) drones. Een serieus plan waarmee de krijgsmacht enorm versterkt kan worden.

Overigens zijn de middelen er uiteraard niet direct en dient er nog getraind en gekwalificeerd te worden, maar toch is het een belangrijke stap in het leren van de praktijk, het ernaar handelen en op die wijze de krijgsmacht versterken. Iedereen ziet immers regelmatig in de media hoe belangrijk drones zijn in de praktijk maar ook dat ze op de vreemdste momenten op allerlei plaatsen uit het niets tevoorschijn komen.

Overigens maak ik me daar ook wel "een beetje" zorgen over. Niet zozeer over de drones die overall verschijnen, maar vooral over hoe Defensie die enorme uitbreiding zal moeten gaan bemensen. Een aanzienlijk deel van deze bemensing zal immers uit het bestaande personeelbestand moeten komen.

Aan de ene kant zie ik dan toch wel het probleem ontstaan dat andere eenheden op die wijze een nog lagere vulling zullen krijgen. Anderzijds dat weer aanzienlijke aantallen militairen te horen zullen krijgen dat ze weliswaar graag willen en geschikt zijn, maar toch niet mogen. En wel omdat Defensie bepaalt dat ze op de huidige werkplek van meer waarde zijn dan op de werkplek die ze wensen. Niets demotiveert meer dan dat, het functietoewijzingsproces staat immers niet zomaar in de top drie van de vertrekredenen van beroepsmilitairen.

Tot slot rest mij niets meer of minder dan u en uw naasten een gezegend Kerst en een vredig, gezond en bovenal veilig 2026 toe te wensen.

Stay safe!

Jan Kropf

INHOUD

Defensie en TNO werken aan Anti Submarine Warfare (ASW) barrier. Bestrijding en verdedigingslijn tegen stille dreiging onderzeeboten.

Column Militaire ethiek: 'Waarom militaire ethiek en Kerstmis meer met elkaar te maken hebben dan je denkt.'

Medezeggenschap doe je met zijn allen: 'Jaarlijks medezeggenschapvoorlichting voor medewerkers, leidinggevenden en staf.'

Bondsraad ACOM unaniem akkoord met 'Beleid bestuur ACOM 2026'. Verandering interne bedrijfsvoering: uitbreiding en optimalisering leden-service.

Disclaimer

De meningen en opvattingen vertolkt in interviews en columns in dit blad, zijn, met uitzondering van 'Uw voorzitter', niet per se de meningen en opvattingen van de ACOM de Bond van Defensiepersoneel.

Inleveren kopij ACOM Journaal

#01-26 22 december
#02-26 21 januari

@Jan_Kropf
@AcomCarib
@ACOM_Mil_Bond

ACOM de Bond van Defensiepersoneel

acom_mil_bond

Coverfoto: NLVi.

Onthulling Nationaal Veteranenmonument

Een ruim driemeter hoge opengewerkte hand die het beroemde V-teken van sir Winston Churchill, de toenmalige Britse premier, maakt: 'V for Victory'. Het is het monumentale Nationaal Veteranenmonument op de Nationale Veteranenbegraafplaats Loenen (NVBL), dat op woensdag 26 november jl. werd onthuld door minister van Defensie Ruben Brekelmans.

De minister van Defensie verzichtte de ceremonie samen met de directeur van Het Nationale Park De Hoge Veluwe, Seger Emanuel baron van Voorst tot Voorst, en Roos van Bastelaar-Koernap, van wie de ouders op de veteranenbegraafplaats begraven liggen.

Het Nationaal Veteranenmonument is bedacht en gemaakt door beeldend kunstenaar Jan-Willem van Oldeneel uit Laren (N-H). De kunstenaar is zelf veteraan; hij

werd in 2016 en 2017 uitgezonden naar Mali in West-Afrika.

Op de sokkel van het imposante monument, uitgevoerd in gepateneerd brons, staat de tekst: 'Veteranen voor Vrede en Vrijheid'. "Wij veteranen hebben nu iets tastbaars," zei een trotse, zich "vereerd" voelende Van Oldeneel bij Omroep Gelderland.

NVBL een 'derde ankerpunt'

De Nationale Veteranenbegraafplaats Loenen werd op 26

november 2020 geopend door koning Willem-Alexander. Kort daarna, begin december, had de eerste uitvaart plaats. Ook de partners van veteranen kunnen desgewenst op de NVBL worden begraven.

Vijf jaar na de koninklijke opening is de begraafplaats in combinatie met het Nationaal Veteranenmonument, volgens minister Brekelmans, uitgegroeid tot "een derde ankerpunt" naast de nationale monumenten op de Dam respectievelijk in Roermond. "Een plaats die zich specifiek richt op alle overleden veteranen, waar ook ter wereld zij zijn begraven of verstrooid," aldus de defensie-minister in zijn toespraak tot de circa honderdveertig aanwezigen.

Brekelmans wees ook op de constante factor en het belang van kameraadschap onder (oud-)militairen. Het fundament van de diepgevoelde wens bij veteranen om óók op de dodenakker bij elkaar te zijn. "Kameraadschap stopt niet wanneer de uniformen worden uitgetrokken. Ze stopt niet wanneer iemand met pensioen gaat. Ze stopt zelfs niet bij de dood," aldus de minister van Defensie Ruben Brekelmans.

Defensie en TNO werken aan Anti Submarine Warfare (ASW) barri er

Bestrijding en verdedigingslinie tegen stille dreiging onderzeeboten

Defensie en TNO (Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek), bouwen samen aan een 'Anti Submarine Warfare (ASW) barri er'. Moderne, 'state of the art', vijandelijke onderzeeboten zijn stil, onzichtbaar, en vormen zo een "stille dreiging" voor de marine, -  berhaupt voor de vloten van de NAVO-landen.

So wie so spelen onderzeeboten in de huidige geopolitieke realiteit, een steeds grotere rol als uiterst effectief wapensysteem. Ook kleinere types kunnen aanzienlijke schade

aanrichten. Vijandelijke onderzeeboten vormen dan ook een toenemende ernstige dreiging voor Nederland en andere NAVO-landen.

Het detecteren en bestrijden van onderzeeboten is daarom een eerste prioriteit voor het bondgenootschap. De 'Anti Submarine Warfare barrier', is dan ook een grensverleggend afweersysteem dat de NAVO wil inzetten. Ook de Nederlandse krijgsmacht beschouwt het kernproject 'ASW barrier' als "een innovatieve stap in de onbemande onderwateroorlogvoering" en als aanvulling op de "traditionele fregatten".

Effectief systeem

De barrier omvat diverse typen strategisch geplaatste sensoren. Statische detectiepunten, 'bottom nodes', die 'aanslaan' op het karakteristieke geluid van onderzeeboten en een waarschuwingssignaal afgeven aan onbemande vaartuigen die voorzien zijn van in het water hangende sonar. Een eventueel aanvullend detectiesysteem bestaat uit drones uitgerust met magnetische detectoren die de aanwezigheid van metalen objecten onder water, zoals onderzeeboten, kunnen aantonen.

Met een demonstratie in 2024, in samenwerking met NAVO-partners, is overigens al aangetoond dat de ASW-barrier een effectief detectie- en afweersysteem tegen vijandige onderzeeboten is, althans kan zijn. Verdere aanpassingen en ontwikkelingen betreffen de inzet van robotica die moet bijdragen aan meer efficiëntie.

Cruciale stap onderwaterverdediging

"Technologische stappen worden alleen gezet in nauwe samenwerking met het ministerie van Defensie en meer specifiek met COMMIT", licht een senior medewerker bij de afdeling Maritieme Systemen van Defensie, toe. "Autonome systemen vragen om ethisch en intelligent gedrag, zonder dat de controle uit handen wordt gegeven. Zeker binnen militaire context, waar verantwoordelijkheden zwaar wegen. (-) De realisatie van de 'ASW-barrier' is een cruciale stap richting onbemande onderwaterverdediging. Dankzij deze technologische innovatie zorgt het Ministerie van Defensie samen met TNO voor een veiliger maritiem domein."

Kantoorssluiting

Het kantoor-secretariaat van de ACOM is op vrijdag 2 januari 2026 gesloten. Op maandag 5 januari zijn wij weer geheel tot uw dienst.

Betaaldata 2025-2026

Maand	Salaris Defensie*	Pensioen ABP	AOW**
December 2025	19 december	22 december	22 december
Januari	23 januari	22 januari	22 januari
Februari	24 februari	23 februari	23 februari
Maart	24 maart	23 maart	23 maart
April	24 april	23 april	23 april
Mei	22 mei (incl. vakantiegeld)	21 mei	21 mei (incl. vakantiegeld)
Juni	24 juni	23 juni	23 juni
Juli	24 juli	23 juli	23 juli
Augustus	24 augustus	24 augustus	24 augustus
September	24 september	23 september	23 september
Oktober	23 oktober	22 oktober	22 oktober
November	24 november (incl. eindejaarsuitkering)	23 november	23 november
December	22 december	21 december	21 december

* Uiterlijk de volgende werkdag na de betaaldatum wordt het salaris op de rekening van de militair of burgerambtenaar bijgeschreven.

** Heeft u een buitenlands rekeningnummer? Dan kan het wat langer duren voordat het geld op uw rekening staat. Het hangt af van het land en uw bank.

Mexicaanse Hond

De naïeveling die onbevangen dacht dat Amerika onderhandelde met Rusland over het lot van Oekraïne en dus de toekomst van Europa, kijkt nu beteuterd op zijn neus. Het Kremlin blijkt in Qatar en elders genoeglijk te keuvelen met vazallen, zetbazen en andere nuttige idioten in het Witte Huis.

Persbureau Bloomberg¹ wist te melden dat de Amerikaanse toponderhandelaar Steven Charles Witkoff, zich ontpopte als een bekwame Poetin-influisteraar die de Russische president adviseerde hoe zijn grillige marionet Trump optimaal te bespeelen. Vervolgens stelde Poetin-vertrouwenling Kirill Dmitrijev, een 28 punten tellend 'vredesplan' voor Oekraïne op, dat, in het Engels vertaald, aan Kyiv werd voorgelegd: 'Gelieve subiet bij het kruisje te tekenen.' Europa, amechtig aansjokkend achter de harde quid pro quo- (a deal for a deal) annex dreigementen-realistiek van de Trump-administratie, kwam ook met een vredesplan op de proppen dat direct door het Kremlin werd afgeschoten en slechts een ijzig stilzwijgen ontlokte aan het Oval Office. Andermaal wordt pijnlijk en beschamend duidelijk dat het lot, de toekomst van Europa, bepaald wordt aan schimmige onderhandelingstafels, achterafkamertjes met uitsluiting van elke Europese c.q. Oekraïense inbreng.

Europa pakt wel onophoudelijk de megafoon maar verzuimt, als het erop aan komt, de daad bij het grote woord te voegen. Neem bijvoorbeeld de vrome voornemens om de Europese defensie-industrie te versterken. Men trekt daar subsidies voor uit in de periode 2025-2027, ten belope van €1,5 miljard². Maar, wat nu? Bij de eerste de beste gelegenheid heeft de zo geknuffelde Europese defensie-industrie het nakijken.

Nederland en Zweden, landen waar de dominee het kennelijk aflegt tegen de koopman, gaan voor de vervanger van de Hercules C130, doodleuk in Brazilië winkelen. Embraer! Nou vraag ik u: 'Wat is er mis met Airbus?' Kennelijk genoeg voor Nederland en Zweden om te gaan buurten in Brazilië? Een Zuid-Amerikaans land dat de laatste jaren onder Ignacio 'Lula' Da Silva, de links-socialistische president, een antiwesterse, pro-Russische koers vaart en keer op keer de kant kiest van Poetin in zijn agressieoorlog tegen Oekraïne en zijn bedreigingen tegen Europa.

Zijn wij in Europa nu echt van de ratten bekloven? Wat is dit toch voor zelfvernietigingsdrang? En dat voor wat grijpstuivers omdat Embraer goedkoper bouwt? Dat 'goedkoop' op den duur aardig gepeperd kan uitpakken hebben we met Lockheed-Martin, de fabrikant van de F-35 Lightning II, beleefd. Benieuwd hoe diep straks in de knip moet worden getast voor de Embraer C-390 Millennium.

Wel alle stieren en beren bij elkaar! O, Mercurius, dat wij dit nog mogen meemaken: Defensie opende op woensdag 12 november 2025 de Amsterdamse beurs, jawel, de Amsterdam Stock Exchange (AEX). Goeiemorgen! Met een ferme gongslag sloeg demissionair staatssecretaris Gijs Tuinman de beurs zowaar in het lichtgroen. O tempora, o mores! Wat een tijden, als u bedenkt dat beleggingsinstellingen, banken en (sommige) beleggers defensiebedrijven en aanverwante ondernemingen, meden als de Middeleeuwse pest en lepra! In dood en verderf zaaïende warmongers werd niet belegd of geïnvesteerd. En nu gaat de beurs zelfs reservisten leveren aan Defensie! "Fi donc", zou Querulijn Xaverius Markies de Canteclae van Barneveldt vanachter zijn lorgnet prevelen. "Platter moeten de grollen van het pecuniair voetvolk toch niet worden, amice."

Wat de nazaten van Oeljanov, Dzjoegasjvili et al. in het Kremlin, al niet veroorzaken in het kapitalistische westen waar het feest van Sinterklaas nog altijd, zij het bijna besmuikt, wordt gevierd. Ondanks de verwijdering van de Goedheiligman van de Unesco Werelderfgoedlijst en de afgedwongen politiek-correcte poetsbeurt van zijn rechterhand en sidekick: door de 'weg-met-ons' roepers door de inclusieve woke wasstraat gesleurd.

Straks is Kerst aan de beurt, wat ik u brom, want ook dit christelijke feest zou onrust en gevoelens van onveiligheid veroorzaken bij mensen met een andere culturele bagage. Tja, Nederland Anno Domini (mag dit nog wel, vraag ik u af!) 2025.

Vanuit Chihuahua wensen wij u Zalig Kerstfeest en Gelukkig, Gezond en Veilig Nieuwjaar.

¹ <https://tinyurl.com/yt76fpbz>

² <https://tinyurl.com/n5mrhsvs>

Eurofedop: Versterking veiligheid en defensie in Europa

Nederland trad, van 29 tot 31 oktober, na lange tijd weer eens op als gastheer van een Eurofedop (Europese Federatie van het Overheidspersoneel) seminar. In het historische centrum van Gouda kwamen deelnemers uit tal van Europese landen samen voor een driedaagse conferentie met als thema: 'Strengthening Security and Defence in Europe'.

Algemeen voorzitter van de ACOM, Jan Kropf, gastheer van het Eurofedop seminar 'Strengthening Security and Defence in Europe'.

Vertegenwoordigers uit o.a. Estland, Frankrijk, Oostenrijk, Ierland, België, Duitsland, Servië, Roemenië, Nederland én Oekraïne, zorgden voor een breed palet aan invalshoeken en een uiterst levendige uitwisseling van kennis en ervaring.

Met name de aanwezigheid van de Oekraïense delegatie maakte diepe indruk. Hun verhalen, ervaringen en reflecties brachten de actuele realiteit van oorlog, dreiging en veerkracht, heel dichtbij en gaven het seminar een extra urgente en menselijke dimensie.

Internationale blik op veiligheid en defensie

Vanaf de opening door Eurofedop-president Norbert Schnedl, werd duidelijk dat het seminar een unieke gelegenheid was om grensoverschrijdend naar veiligheid en defensie te kijken. Vrijheid, democratie en rechtsstaat staan onder druk, zo benadrukte hij, en dat vraagt

om nauwere samenwerking binnen én tussen landen. De diversiteit aan deelnemers – afkomstig uit defensie, politie, justitie, cyberveiligheid, grensbewaking en het gevangeniswezen – zorgde voor een rijk en multidisciplinair gesprek over de uitdagingen die Europa op dit moment kent.

Indrukwekkende bijdrage brigadegeneraal Hazelbag

Eén van de meest besproken sessies was die van brigadegeneraal Lenny Hazelbag, directeur Strategie & Kennis van de Nederlandse krijgsmacht. Met een scherpe analyse van de moderne dreigingen schetste hij hoe Europa zich veerkrachtiger kan opstellen. Hazelbag benoemde heldere strategische aanknopingspunten en zette de zaal aan tot een stevige discussie over o.a. militaire dienst, samenwerking tussen Defensie en overige overheidssectoren, medische diensten, civiele partners en de noodzaak van Europese weerbaarheid.

Deelnemers aan het Eurofedop seminar.

Versterkte aandacht voor digitalisering en innovatie

Ook de bijdrage van professor Valentina Faggiani van de Universidad de Granada (Spanje) ging over een actueel onderwerp. Haar presentatie over de digitalisering van het strafrecht en de rol van AI, liet zien hoe snel de juridische en operationele werkelijkheid verandert. Ze

illustreerde dit met concrete voorbeelden van internationale samenwerking bij het bestrijden van digitale criminaliteit. Dit bood deelnemers waardevolle inzichten in de kansen én risico's van technologische ontwikkelingen.

Frontex: Europese grensbewaking van dichtbij

Een opvallend onderdeel van het programma was de sessie over Frontex, de Europese grens- en kustwachtorganisatie. De deelnemers kregen eerst een duidelijke en inspirerende videoboodschap van *executive director* Hans Leijten, die het brede mandaat, de dagelijkse operaties en de diversiteit aan functiegroepen binnen Frontex toelichtte. Vervolgens gaf *senior liaison officer* Lara Alegria Ribeiro, een levendige presentatie vol praktijkvoorbeelden die lieten zien hoe intensief Frontex samenwerkt met nationale diensten en andere Europese agentschappen. De combinatie van strategische uitleg en operationele casuïstiek gaf deelnemers een uniek inzicht in de complexiteit van Europese grensbewaking en de cruciale rol die Frontex daarin speelt.

De ACOM-voorzitter en prof. Eric Vermetten, (militair) psychiater.

Secretaris ACV Defensie België Frédéric Bay, brigadegeneraal Lenny Hazelbag en Jan Kropf.

Indringende reflectie op oorlog en mentale veerkracht in Oekraïne

Een bijzonder indrukwekkend onderdeel van het seminar was de bijdrage van prof.dr. kolonel b.d. Eric Vermetten, die zijn expertise betreffende militaire geestelijke gezondheid, koppelde aan zijn recente ervaringen in Oekraïne. Zijn lezing sloot treffend aan bij de aanwezigheid van de Oekraïense deelnemers: hun persoonlijke verhalen en perspectieven vormden een krachtige achtergrond voor Vermettens analyse van trauma, morele verwonding en mentale veerkracht in oorlogstijd.

Hij schetste hoe militairen, hulpverleners en geestelijke verzorgers in Oekraïne dagelijks extreme psychische belasting ervaren. Daarnaast vertelde hij over programma's voor mentale en spirituele weerbaarheid, waarin lokale professionals worden getraind om in zwaarbelaste omstandigheden toch zorg te kunnen verlenen. Ook liet hij zien hoe innovatieve behandelmethoden voor PTSS worden ingezet om militairen en veteranen te ondersteunen. Zijn verhaal bood een rauwe, maar hoopvolle blik op menselijkheid, trauma en herstel.

Een waardevolle terugkeer naar Nederland

Het seminar werd afgesloten met een vooruitblik op toekomstige Eurofedop-activiteiten. De algemene conclusie was dat de driedaagse conferentie in Gouda heeft laten zien hoe belangrijk het is om fysiek bijeen te komen, ideeën uit te wisselen en vanuit verschillende nationale contexten gezamenlijke Europese oplossingen te zoeken. Dat Nederland na jaren weer de gastheer mocht zijn, gaf het geheel een extra glans.

**DELISSEN
MARTENS**

Advocaten
Belastingadviseurs
Mediators

7

Samenleven | in deze tijd.

De dynamiek van vandaag vraagt om raadgevers van deze tijd.

Meningsverschillen zijn zo oud als de mensheid. Maar de manier waarop we meningsverschillen zien, benaderen en oplossen, dat is tijdsgebonden.

Scan de QR code of ga naar www.delissenmartens.nl

T: + 31 70 311 54 11 | M: info@dm.nl

DM

Waarom militaire ethiek en kerstmis meer met elkaar te maken hebben dan je denkt

Het jaar 2025 loopt op zijn einde en daarmee breekt de tijd van het jaar voor feesten en gezellig samenzijn weer aan. Maar dit is ook een periode die uitermate geschikt is om terug te kijken op wat er is geweest en vooruit te kijken naar wat kan zijn. Een tijd voor reflectie, bezinning en van daaruit nieuwe voornemens.

En er is genoeg gebeurd in 2025. De oorlog in Oekraïne sleept zich nog steeds voort. Trump is aan zijn tweede termijn begonnen en veroorzaakt met zijn acties chaos en onzekerheid. De NAVO versterkt zijn Oostgrens, maar is ook niet meer zeker van oude bondgenoten aan de andere kant. Defensiebudgetten worden verhoogd en de samenwerking met de samenleving versterkt. Nationalisme, autoritarisme en pogingen om de samenleving te ontwrichten nemen toe. De nucleaire dreiging is terug en de ruimte wordt in toenemende mate een nieuwe strijdtoneel.

Klimaatverandering krijgt niet de aandacht die het verdient, al was het maar om de veiligheidsdreigingen die dit gaat opleveren in de toekomst. De Gaza oorlog is in een wankel bestand beland dat periodiek geschonden wordt en waarbij humanitaire hulp nog steeds maar mondjesmaat doorkomt. In Soedan vindt een andere humanitaire ramp, en waarschijnlijk een genocide, plaats waar maar bedenkelijk weinig aandacht voor is.

'Nooit meer' lijkt dit jaar verder weg dan ooit en loopt het risico een loze kreet te worden. Ook hier zien we het verschil tussen iets zeggen en iets doen.

Alles bij elkaar niet veel om vrolijk van te worden. Toch wil ik dit jaar niet eindigen met alleen maar negativiteit. Kerstmis staat immers voor hoop. En een nieuw jaar voor nieuwe kansen om het beter te doen.

Kerstmis geldt wereldwijd als een periode van vrede, licht en menselijkheid. Het is een moment waarop samenkomen, vergeving en samenhang centraal staan. Deze symboliek van vrede confronteert militairen tijdens kerst met de kern van hun vak. Terwijl de meeste mensen genieten van verlichte straten en warme maaltijden, zijn militairen in binnen- en buitenland gewoon aan het werk. Zij staan op wacht, voeren missies uit of helpen in gebieden waar gevaar dreigt. Dat roept een interessante vraag op: hoe past de kerstgedachte van vrede bij een beroep waarin geweld soms noodzakelijk is?

Vrede garanderen door middel van geweld klinkt paradoxaal, maar werpt wel een ander perspec-

tief op de tragische realiteit van de rol die strijdkrachten spelen in de wereld. Militaire ethiek gaat in essentie over het verantwoord toepassen van geweld. Ze stelt grenzen aan wat geoorloofd is in oorlog, beschouwt de morele verantwoordelijkheid van individuele soldaten en militair leiders, en probeert misbruik en onnodig lijden te voorkomen. Daarnaast onderstreept kerstmis dat militaire ethiek meer is dan alleen een juridisch of procedureel kader. Het is ook een morele opdracht om te beschermen wat ons dierbaar is. Militaire ethiek gaat over menselijkheid in situaties die vaak allesbehalve menselijk lijken.

Een sprekend voorbeeld hiervan is het kerstbestand in 1914 in de Eerste Wereldoorlog. Britse en Duitse soldaten legden spontaan hun wapens neer. Ze zongen liederen, ruilden eten uit en speelden op sommige plekken zelfs voetbal. Dit laat zien dat zelfs in onmenselijke omstandigheden het verlangen naar menselijkheid blijft bestaan. Een herinnering dat achter uniformen en wapens gewone mensen schuil gaan.

Critici stellen dat kerstsentimenten niet thuis horen in militair handelen, dat oorlogsvoering gebaseerd moet zijn op discipline, strategie en rationele besluitvorming. Of ze benadrukken dat oorlogen en geweld gedreven worden door eigenbelang en niet door het beschermen van waarden en idealen. Alhoewel de werkelijkheid uitwijst dat dit laatste ook gebeurt miskent het de kracht van morele reflectie. Militairen die zich bewust blijven van de waarden waarvoor zij vechten, handelen eerder volgens de geest van het oorlogsrecht dan zij die puur op discipline en ratio vertrouwen.

Kortom, ook al lijken militaire ethiek en kerst in eerste instantie ver van elkaar verwijderd te zijn, zij hebben wel degelijk raakvlakken. Kerstmis herinnert ons aan vrede, menselijkheid en zorg voor anderen. Militaire ethiek probeert zulke zaken te beschermen, zelfs in moeilijke en gevaarlijke omstandigheden. Bij de huidige ontwikkelingen in de wereld is het dan ook goed om rond kerst stil te staan bij de vraag: 'Hoe blijven we menselijk, ook wanneer de wereld dat niet altijd is?'

Prettige feestdagen en een beter 2026!

**Jeanette de Weert, majoor.
Trainer en onderzoeker
Militaire Ethiek.
Faculteit Militaire
Wetenschappen/NLDA**

De beste dekking én collectieve voordelen.

Dat is onze missie.

De beste zorg bieden voor gezinsleden van militairen, ex-militairen en hun gezin én defensiemedewerkers. Dat is onze missie. Zorgzaam is een stichting zonder winstoogmerk en is opgericht door defensievakbonden. Daarom begrijpen we als geen ander het belang van een goede zorgverzekering.

De voordelen van de Zorgzaam zorgverzekering:

- ✓ De beste dekking én een scherpe premie
- ✓ Aantrekkelijke collectieve voordelen voor uw gezin
- ✓ U regelt alle zorgzaken eenvoudig in de Zorgzaam app

Ontdek meer op
www.zorgzaam.nl

Samen zijn we
Zorgzaam

Jaarlijks medezeggenschap-voorlichting voor medewerkers, leidinggeevenden en staf

In ACOM Journaal van oktober hadden we het al vermeld: het lustrumcongres van de centrale medezeggenschapscommissie (CMC) op 30 oktober 2025. Vijftien jaar overleg van de medewerkers bij Defensie, vertegenwoordigd door de CMC, met de secretaris-generaal. Dat leverde een inspirerend en leerzaam congres op in het Nationaal Militair Museum in Soesterberg.

Deelnemers waren MC leden, leidinggeevenden en beleidsmakers. Onder de beleidsmakers en leidinggeevenden hadden de volgende functionarissen een rol tijdens de dag:

- de staatssecretaris,
- de secretaris-generaal,
- de Commandant der Strijdkrachten,
- de Commandant DOSCO
- en de directeur Personeelsbeleid en Management.

Samen met deelnemers vanuit de CMC hebben zij in panelgesprekken het belang, de winst en wensen van en voor de medezeggenschap neergezet.

Het belang, de winst en wensen van en voor de medezeggenschap

Volgens de beleidsmakers, leidinggeevenden en sprekers uit de CMC:

- zijn de kritische blik en betrokkenheid van de medewerkers bij defensie onmisbaar voor de organisatie ook zeker nu defensie zo in beweging is.
- kan, als commandanten medewerkers niet direct betrekken, de medezeggenschap dat nooit meer compenseren.
- is medezeggenschap geen formele bijzaak, maar een essentieel onderdeel van goed bestuur.
- is de basis van de medezeggenschap nu goed maar we willen het gesprek met de medezeggenschap verder verbeteren. Dat kan alleen door vertrouwen in elkaar te hebben, eerlijk te zijn en muren te doorbreken als dat nodig is.
- moeten we de successen van de medezeggenschap communiceren, *“trek die grote broek aan, houd ambitie en blijf pushen. (...) Laten we structureel samen communiceren over onze gedeelde successen, binnen én buiten Defensie!”*
- moeten we blijven investeren in een professioneel georganiseerde medezeggenschap, op alle lagen van defensie.

In de praktijk zijn MC en HDE druk met medezeggenschap

Het was een inspirerende dag en fijn om van de beleidsmakers bij Defensie te horen hoe belangrijk

zij medezeggenschap vinden. Er zal altijd nog veel werk te verzetten zijn op medezeggenschapsgebied. De medezeggenschapscommissies (MC's) en hoofden dienst eenheid (HDE-en) zijn er druk mee. Ze behalen samen successen, ook als de een of de ander op wensen moet toegeven. Ze doen het beiden met het oog op een goede bedrijfsvoering en het welzijn van de medewerkers bij de eenheid.

Verbetering mogelijk/nodig: meer communiceren of ook anders?

Ondanks de steunende uitspraken van de beleidsmakers en de inzet van MC's en HDE-en komt de medezeggenschap niet (overall) zo goed uit de verf en horen wij de volgende opmerkingen vanuit eenheden:

Wat is de MC; wat doet de MC voor ons; wij horen weinig van de MC; MC-leden zorgen voor hogere werkdruk op de werkvloer als ze weg zijn voor MC activiteiten, enz.

Hoe zouden deze vragen/opmerkingen aangepakt kunnen worden?

Een eerste reactie is, wat al is genoemd tijdens het lustrumcongres van de CMC, we moeten de successen van de medezeggenschap (beter en vaker) communiceren.

Voorlichting over medezeggenschap aan medewerkers

Kijken we echter naar wie met de opmerkingen komen, de medewerkers en leidinggeevenden bij de eenheid, en wat uit de opmerkingen spreekt dan is een combinatie van maatregelen beter.

Wat is de MC? wat doet de MC voor ons?

Die vragen worden niet alleen veroorzaakt door onbekendheid met de leden en successen van de MC, maar ook door een tekort aan kennis bij de medewerkers over medezeggenschap. Voor een betere bekendheid ga je meer, gericht en beter communiceren: over wie de MC-leden zijn binnen de eenheid en de successen van de MC. Maar daarmee weten de medewerkers niet wat de rol van het HDE is in de medezeggenschap en ook niet wat hun eigen rol als medewerker is. Beter is het om ook de kennis van de medewerkers van

medezeggenschap te vergroten.

De ACOM pleit voor het opnemen/uitbreiden van voorlichting over medezeggenschap in opleidingen bij defensie en voor een voorlichting die elk jaar bij de eenheden wordt gegeven. Dan verandert de vraag van de medewerkers in:

Wat kunnen wij betekenen voor de medezeggenschap?

Ook leidinggevenden en staf voorlichting

Met voorlichting aan de medewerkers ben je er nog niet. Ook leidinggevenden, veelal verantwoordelijk voor de opmerking "MC-leden zorgen voor hogere werkdruk op de werkvloer als ze weg zijn voor MC activiteiten," moeten in onze optiek jaarlijks een voorlichting over de medezeggenschap en hun rol daarin krijgen.

Is het namelijk zo dat MC-leden met hun activiteiten alleen maar zorgen voor hogere werkdruk op de werkvloer? Het is waar dat zij hun activiteiten voor de medezeggenschap in werktijd doen, maar de eenheid heeft ook baat bij medezeggenschap en zal daardoor kwalitatief beter scoren en ook tijd sparen. Het is de verantwoordelijkheid van de leidinggevende om te signaleren wat nodig is om het team draaiende te houden en het HDE daarvan op de hoogte te stellen. Wij gaan ervan uit dat iedere HDE een goed functionerende eenheid wil met een goed functionerende MC. Het HDE wil van met name de leidinggevenden weten wat er moet gebeuren om de eenheid goed draaiende te houden. Daar horen ook de uren voor medezeggenschap bij. Voor deze uren moet een oplossing worden gevonden. Wij schrijven hier bewust uren voor de medezeggenschap, want dat zijn er meer dan alleen de uren voor de MC-leden. Ook het HDE en diens/haar staf besteden uren aan medezeggenschap, net als de medewerkers die met de MC-leden praten over medezeggenschapszaken en de leidinggevenden die het effect van de medezeggenschapsuren op hun team kunnen meten en met oplossingen zouden moeten komen. De oplossing is niet iedereen meer werk in minder tijd laten doen zodat er tijd

overblijft voor de medezeggenschap.

Medezeggenschap is een gegeven, jaarlijks tijd inplannen bij de eenheid

Het recht op medezeggenschap staat in de grondwet, het staat vervolgens voor Defensie in het BMD (buiten Defensie is er vooral de Wet op de Ondernemingsraden). Alle HDE-en met MC zullen medezeggenschapsuren in moeten plannen in de bedrijfsvoering. Die uren komen elk jaar terug. Bij de uren gaat het niet alleen over tijd voor overleg en het voorbereiden daarvan, maar ook voor het praten met de medewerkers, voor communicatie, voor het volgen van training, voor de uren die de staf besteed aan het adviseren, ondersteunen van het HDE bij de medezeggenschap, de uren die de leidinggevenden aan en door de medezeggenschap bezig zijn, de uren van de medewerkers en ook de uren van het HDE zelf.

Voor dit alles is het nodig dat iedereen binnen Defensie waarvoor medezeggenschap geldt, in ieder geval basiskennis heeft van medezeggenschap en dat die kennis elk jaar herhaald/ververst wordt.

Als alle betrokkenen meer weten van medezeggenschap en daaraan hun bijdrage leveren, dan neemt het succes van de medezeggenschap voor alle partijen toe.

Zo zijn wij het helemaal eens met de opmerking die tijdens een panelgesprek op het lustrum van de CMC werd gemaakt: *we moeten blijven investeren in een professioneel georganiseerde medezeggenschap, op alle lagen van defensie.*

En zouden deze willen uitbreiden met: **we moeten blijven investeren in alle medewerkers bij defensie voor wat betreft de kennis van medezeggenschap.**

Wij roepen de beleidsmakers die bij het CMC-lustrum waren, inclusief degenen die daar niet waren, op om ook de *grote broek aan te trekken* en ervoor te zorgen dat alle medewerkers, leidinggevenden, staf en HDE-en jaarlijks voorlichting over medezeggenschap krijgen.

Foto's: CMC.

Overzicht MC-verkiezingen

Defensie-onderdeel	Eenheid	Verkiezingen	Opgeven vóór
CZSK	Kustwacht Nederland (KWNL)	11 december	Gesloten
CLRS	Groep Luchtmacht Reserve	13 december	Gesloten
CZSK	Afdeling Security (ASEC)	16 december	Gesloten
CZSK	MCG 2 CZSK	17 december	Gesloten
DOSCO	IDR	19 december	Gesloten
CLAS	414 PzBtl	22 december	Gesloten
CZSK	MSG/MCG1	30 december	Gesloten
DOSCO	NLDA Staf	8 januari	Gesloten
COMMIT	JIVC/Generieke IT en Infrastructuur	14 januari	Gesloten
CLAS	OTC Genie	22 januari	11 december
COMMIT	COMMIT/JIVC/POM IT	28 januari	17 december
CZSK	Zr.Ms. Tromp	2 februari	9 januari
CZSK	P&O	3 februari	16 december
COMMIT	COMMIT/JIVC/GIS	25 februari	1 januari

Bondsraad unaniem akkoord met 'Beleid bestuur ACOM 2026'

De Bondsraad van de ACOM is, in vergadering bijeen op 28 november jl., unaniem akkoord gegaan met het 'Beleid bestuur ACOM 2026'. De vergadering werd voorgezeten door algemeen secretaris Stefan Hop. Dit bij afwezigheid van algemeen voorzitter Jan Kropf die bij overleggen in de Cariben aanwezig moest zijn. De ACOM en ACOM-CARIB zijn daar namelijk vertegenwoordigd in diverse aan de vakorganisatie gerelateerde overleginstanties.

Bloemen en proficiat van algemeen secretaris Stefan Hop aan Pieter den Braber voor zijn jarenlange inzet voor de ACOM.

Na de opening van de vergadering ging aalmoezenier Thom van der Woude voor in gebed waarna de Bondsraad inhoudelijk begon. Op de agenda stonden onder meer;

- Beleid en bestuur voor 2026, onderverdeeld in:
 - Activiteitenplan 2026
 - en de Begroting 2026.

Bij de toelichting op het activiteitenplan en de daarbij behorende begroting is ingegaan op de verandering in de interne bedrijfsvoering bij de ACOM en de dienstverlening aan onze leden. Uitgangspunt is om de service voor de leden op het hoogste niveau te houden en waar nodig verder uit te breiden en te professionaliseren. Dit alles tegen een zo gunstig mogelijke contributie. Voor 2026 lijkt het wederom goed te lukken met als gevolg dat de contributie met slechts 1% verhoogd zal worden. Behalve voor reservisten, daar is gekozen voor

een hogere stijging. Dat komt omdat steeds meer reservisten veel meer werken voor Defensie en daarmee ook meer gebruik maken van de dienstverlening. Ook zijn de vraagstukken complexer van aard. De verhoging van 7,5% lijkt fors maar omgezet in klinkende munt is het niet veel. Bovendien kunnen reservisten als ze opkomen ook gebruikmaken van het IKB en daarmee tegenwoordig ook de vakbondscontributie fiscaal uitruilen.

Ontwikkelingen en actualiteiten

De Bondsraad is verder uitgebreid geïnformeerd over de interne ontwikkelingen en actualiteiten uit het overleg. Waarbij de positie van de ACOM bij de diverse lopende onderwerpen nader is toegelicht. De Bondsraad was het eens met het bestuur dat we bij alle mogelijke inzetten van militairen en de vele uitbreidingen van de organisatie goed moet blijven kijken naar de menselijke factor. Vooral de huidige werkdruk, werklast en alle perikelen rondom de uitzendbescherming en de inzetbaarheid van het defensiepersoneel, zijn daarbij van groot belang. Ook de huidige stand van de infrastructuur (legering, bedrijfsrestaurant, kantoorruimte, parkeergelegenheid, etc.) is in het overleg een wekerend punt van aandacht voor de ACOM.

De wijze waarop de ACOM zich inhoudelijk hierin positioneert en daarbij nadrukkelijk rekening houdt met de sociale beginselen van onze vereniging is hierbij besproken. Buiten kijf staat dat de ACOM altijd bereid is om samen met de collega-bonden en Defensie van gedachten te wisselen en het overleg te voeren. Maar duidelijk is ook dat de ACOM in het overleg tevens opkomt voor andere

aspecten en aangelegenheden dan alleen financieel goede arbeidsvoorwaarden. De Bondsraad bevestigde dit andermaal als een belangrijk overlegspunt.

Jubilarissen

Er was ook ruimte voor onderscheidingen. Roeland van Santvoord werd gehuldigd in verband met zijn 25-jarig bondslidmaatschap. De jubilaris is lid van het Bondsbestuur én in die hoedanigheid bij diverse ACOM-activiteiten betrokken. Wij danken ook vanaf deze plek Roeland van Santvoord voor zijn inzet en betrokkenheid.

Onze dank gaat ook uit naar Pieter den Braber. Hij was lid van het Bondsbestuur en in de regio actief. Bij elkaar genomen was de heer Den Braber maar liefst 38 jaar in diverse functies actief voor de ACOM. Dank Pieter den Braber voor je voorbeeldige betrokkenheid en inzet.

Felicities van algemeen secretaris Stefan Hop voor 'zilveren' jubilaris Roeland van Santvoord.

Na formele zitting van de Bondsraad werden de leden door de heer Ben Groen geïnformeerd over de laatste stand van zaken aangaande de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De heer Groen is als vertegenwoordiger onder meer betrokken bij het overleg over de veranderingen als gevolg van

de Wet Toekomst Pensioenen. Hij gaf onder meer een toelichting op de invloed van het nieuwe stelsel op diverse regelingen. Wat staat er in 2026 nog allemaal te gebeuren alvorens er, zoals het er nu naar uitziet, per 1 januari 2027 wordt 'ingevaren' naar het nieuwe stelsel?

De ACOM zit aan de onderhandelingstafel voor u en samen met u

Traditiegetrouw aan het einde van het jaar: veel urgentie, weinig rust

Het einde van het jaar nadert en traditiegetrouw betekent dat binnen Defensie één ding: stapels nieuwe informatie, notities, beleidsvoornemens en brieven die op het laatste moment de overlegtafel bereiken. Ook veel nog lopende zaken die nu het einde van het jaar nadert, uit de bureaula worden opgediept.

Het jaar begon veelbelovend met een duidelijk gevoel van urgentie rond tal van onderwerpen. Helaas moeten we nu constateren dat veel van die dossiers nog steeds niet zijn afgerond. Defensie springt van de hak op de tak en zoals de laatste jaren al veelvuldig door ons is aangegeven: "Als alles prioriteit heeft, heeft niks meer prioriteit."

In het Sector Overleg Defensie (SOD), maar ook in de verschillende werkgroepen: (Algemeen Personeelsbeleid (AP), Algemene Financiële Rechtspositie (AFR), Post-actieven (PA) en Reorganisaties (REO)), lopen nog tal van trajecten. Wat ons betreft hadden die allang moeten zijn afgehandeld.

Daarnaast is er een constante stroom aan technische sessies en informeel overleg waardoor de agenda's bomvol raken. Maar de uitkomsten van al die sessies en overleggen leiden niet tot een vlotte afwikkeling. Kortom het werk stapelt zich op.

Wat nog op tafel ligt

Onder andere de volgende onderwerpen vragen nog (veel) aandacht:

In het SOD:

- Aanpassen URD (Uitvoering Reorganisaties Defensie)/ Groeiplan Defensie
- Uitwerking van de afspraken Besluit georganiseerd overleg Defensie (BGOD)
- Voorwaardelijk ontslag militairen
- Concept-beleidsvoornemens JKB Schieten CLAS
- Aanstelling van een burger als brigadegeneraal KMar.

In de werkgroep AP:

- Rapportage TW Reservisten
- Regeling Militaire Inzet
- Voorziening zorgkosten en sociale zekerheid buitenland 2026 en verder
- Diverse uitwerkingen van eerder gemaakte arbeidsvoorwaarden afspraken.

In de werkgroep REO:

- Vastgoed en werkplekken Defensie, inclusief benodigde functionaliteit om het werk goed te kunnen doen
- Vulling van militaire functies in het algemeen en bij COMMIT, DOSCO en de Bestuursstaf in het bijzonder.

In de werkgroep PA:

- Implementatie Protocol Psychische Aandoeningen, waaronder PTSS
- Positie van reservisten onder de nieuwe Wet toekomst pensioenen
- Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)

Daarnaast loopt er een brede reeks aanvullende trajecten: van VROB-uren in 24 uursdiensten, tot vraagstukken die paarse eenheden betreffen waarin personeel onbedoeld benadeeld kan worden. Van de AMDTF (Air and Missile Defence Task Force) en de vraag onder welk inzet- en rechtspositieregime die valt, tot rapportages binnen het TW Besluit Medezeggenschap Defensie en het vervolg op Werk- en Rusttijden. En dat is nog maar een deel van het totaal.

Vooruitblik op 2026 Nieuwe arbeidsvoorwaarden

Het nieuwe jaar 2026, wordt een belangrijk jaar want de huidige arbeidsvoorwaarden lopen af op 1 september 2026. Dat betekent dat we ruim vóór die datum – in de loop van 2026 – moeten onderhandelen over een nieuw pakket. Een pakket dat niet alleen aansluit bij de behoeften van de organisatie, maar vooral bij die van het personeel.

De ACOM wil hierin nadrukkelijk uw stem laten doorklinken. Daarom roepen wij nu al alle leden op om wensen, knelpunten, ideeën en noodzakelijk geachte verbeteringen aan ons door te geven. Wat moet er volgens u écht veranderen? Waar lopen u en uw collega's dagelijks tegenaan? U kunt uw suggesties sturen naar: info@acom.nl

ACOM blijft uw belangen dienen

Ondanks de drukke eindejaarsperiode blijven wij doorpakken en onze vakbondstaken onverminderd en onveranderd uitvoeren. De ACOM houdt ook in 2026 hoog in het vaandel:

- opkomen voor alle defensiemedewerkers
- beschermen van de positie van post-actieven
- bewaken van de bijzondere rechtspositie van militairen, inclusief pensioenafspraken
- menselijk houden van een organisatie die soms verstrikt dreigt te raken in bureaucratie
- verbeteren van sociale arbeidsomstandigheden die even belangrijk zijn als een goed salaris.

Veel onderwerpen zijn nog niet afgerond, nieuwe dossiers blijven zich aandienen, en de onderhandelingen over nieuwe arbeidsvoor-

waarden komen eraan. Het werk is dus nog lang niet gedaan – maar dat hoeft u gelukkig niet alleen te doen.

De ACOM zit aan de onderhandelingsstafel. Voor u, namens u, en samen met u.

'Onze vrijheid begint pas waar onze angst ophoudt'

'NL Waardeert in Concert': waardering voor Defensie, Politie en Brandweer

De Grote Kerk in Apeldoorn biedt op zaterdag 17 januari a.s., een podium aan het evenement 'NL Waardeert in Concert'. Sopraan Francis van Broekhuizen geeft die waardering een krachtige, welluidende stem, samen met het Nederlands Concert Mannenkoor o.l.v. Jimco Zijlstra, met Jan Lenselink en André van Vliet.

Als intermezzo delen de oud-generaals Peter van Uhm en Mart de Kruif tezamen met politieofficier Andy Kraag, hun persoonlijke inzichten over dienstbaarheid, keuzes onder druk en de stille kracht van het thuisfront. Zo krijgt het publiek een helder beeld van de mensen achter onze veiligheid.

Het zeventigkoppig Nederlands Concert Mannenkoor (NCM), vertolkt de stem van de Nederlandse samenleving. Van fluisterzacht tot gedragen in de monumentale akoestiek, brengt het NCM een muzikale ode aan de mannen en vrouwen van Defensie, Politie en Brandweer.

een project van Stichting Hulp voor Helden. Jongeren die opgroeien met een ouder met missie-gerelateerde PTSS krijgen een onbezorgde midweek vol herkenning en vriendschap. Elke verkochte kaart brengt een volgende midweek dichterbij.

Landelijke aftrap NL Waardeert

Het concert is de officiële aankondiging van 'NL Waardeert', het landelijke programma dat in juni waardering voor Defensie, Politie en Brandweer, én aan hun thuisfront, bundelt en zichtbaar maakt. Met één belangrijke boodschap: onze vrijheid begint pas waar onze angst ophoudt.

Kaarten zijn te bestellen op: www.hulpvoorhelden.nl/concert

Vet's Angels

De opbrengst van het muzikale evenement gaat naar Vet's Angels,

'Wees niet bang voor het Kind'

Een paar jaar geleden sprak ik met twee verpleegsters, van wie de één met grote stelligheid beweerde dat ze geen kinderen in deze wereld wilde zetten. Het klimaat en de moraal van de huidige samenleving waren de hoofdredenen. Wat zou het kind niet allemaal moeten meemaken? Ik was eerlijk gezegd gechoqueerd. Hoeveel vrouwen had ik niet horen zeggen dat ze een diepe kinderwens hadden? Wat hebben vele vrouwen, ja partners, er niet voor over om een kind te krijgen? Wat erg dat de angst en zorg de natuurlijke verwachting en blijdschap blijkbaar zo kunnen overheersen.

Maar sinds die verrassende woorden van de verpleegster blijkt dat er steeds meer mensen geen kinderen durven te krijgen. De Nationale Vruchtbaarheidstest werd dit jaar voor de derde keer afgenomen. Bij de eerste keer in 2021 had 77 procent van de deelnemers nog een kinderwens. In 2025 is dat gedaald naar 61 procent. Argumenten zijn financieel van aard, maar ook het tekort aan woningen, de carrière en de oorlogsdreiging spelen een rol.

De keuze om geen kinderen te krijgen is weliswaar niet altijd definitief. Velen stellen het krijgen van kinderen uit, met als gevolg dat er later steeds meer een beroep gedaan moet worden om zwanger te worden.¹ Dat is jammer. En niet slechts omdat we, gezien de geboortecijfers, in de hele westerse wereld aan het uitsterven zijn... Maar, positief, omdat kinderen levenslust uitstralen - luister eens naar de kinderstemmetjes op het schoolplein, ja zelfs in oorlogsgebieden. Kinderen kunnen het beste in je naar boven halen.

Beantwoord ik nu aan het beeld van de ouderwetse pastoor, die elk jaar bij jonge gezinnen langskwam om te vragen of het volgende kind er nog niet aan zat te komen? Of ben ik aan het werven voor nieuwe soldaten? Nou, het 2^e Vaticaans Concilie, in haar pastorale constitutie *Gaudium et spes*, nr. 50 heeft gelukkig duidelijk gesteld dat elk echtpaar zelf gewetensvol moet afwegen hoeveel kinderen ze kunnen en willen ontvangen van de Lieve Heer. Dat is niet aan de staat of aan de Kerk.

Het wonderlijke is wel, dat er in deze dagen blijkbaar nog plaats is voor een speciaal kindje... De winkels liggen vol met kerstspullen. De prachtige verlichting thuis en op straat verdrijft de duisternis. Kerstbomen en

kerststallen worden opgezet. Kerstmuziek wordt gedraaid. Door alle commercialisering en kerstmannen heen, zien we het Kerstkind, de vorst van de Vrede, graag komen. Toch? Hij komt "Opdat zij leven hebben in overvloed" (Joh. 10,10) ... Als met elk kind dat geboren wordt de mensheid nieuwe kansen krijgt, hoeveel te meer dan met dit Goddelijk Geschenk?

Hoe kunnen we allen bijdragen aan zijn geboorte in deze wereld? Het beroemdste kerstliedje begint met "Stille nacht, heilige nacht". Moge het in deze drukke dagen stil en vredig worden. Nemen we echt ruim de tijd voor stilte... Te beginnen in ons hoofd. Even de gedachten loslaten aan wat we allemaal moeten doen. En dat is in de militaire wereld heel veel. Maar als we proberen af en toe leeg te worden, kan Jezus heel dichtbij geboren worden: in ons hart. Vanuit dat innerlijke stalletje borrelen dan als vanzelf nieuwe ideeën op, die de komst van de vrede dienen.

Zoals Moeder Theresa op haar visitekaartje schreef: *De vrucht van stilte is gebed, de vrucht van gebed is geloof, de vrucht van geloof is liefde, de vrucht van liefde is dienstbaarheid, en de vrucht van dienstbaarheid is vrede.*

Verwelkomen we die komende Liefde! Laten we zijn Genade toe! Zalig Kerstfeest!

*Mgr. dr. Everard de Jong,
Krijgsmachtbisschop*

¹ <https://www.freya.nl/uitkomsten-nationale-vruchtbaarheidstest-2025/>

'Beschermen wat ons dierbaar is'

Op het moment van schrijven bevind ik mij in Potsdam, nabij Berlijn. Ik ben hier om er te zijn voor militairen die terugkeren van missie en een eerste stap zetten in de overgang naar huis. Voor zij daadwerkelijk terugkeren, krijgen zij een veilige en rustige plek om tot zichzelf te komen en even terug te kijken op wat ze hebben meegemaakt. Een van de onderdelen in deze overgangperiode is een groeps gesprek of een individueel gesprek. Daarnaast is er tijd die men zelf kan invullen.

Voor de één betekent dat, dit weekend uitslapen in een comfortabel bed om het slaapttekort in te halen. Voor een ander is het een dag ontspannen bij het zwembad, misschien na een massage. Weer iemand anders trekt er alleen op uit richting Berlijn, of verkent met collega's het nachtleven. Elke militair gebruikt deze tijd op zijn of haar eigen manier, individueel of samen, om de missie af te sluiten voordat ze naar huis gaan. In deze laatste dagen worden er grappen gemaakt, er wordt wat gedronken, frustraties komen los - en dan: op naar huis.

"Beschermen wat ons dierbaar is" - die slogan horen we tegenwoordig vaak, zowel binnen als buiten Defensie. Toch is het niet altijd meteen duidelijk wat ons eigenlijk dierbaar is. Vaak ontdekken militairen juist tijdens een lange periode van huis en na confronterende ervaringen wat voor hen werkelijk van waarde is.

Daar sluit ik mij graag bij aan. Maar we hebben niet alleen staatslieden nodig; ook militairen die willen dienen, en burgers die bereid zijn te beschermen wat ons dierbaar is. Iedereen is daarin nodig. We zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ieder mens is dierbaar, verdient bescherming én mag zelf beschermen wat dierbaar is.

Wanneer we elkaar zien als gelijken, als medemens, ontstaat er verbinding - en precies dat heeft onze samenleving nodig: omzien naar elkaar en leven in verbonden gemeenschappen.

Het kerstverhaal vertelt over zo'n wonderlijke gemeenschap, daar in de nacht in Bethlehem, zo'n tweeduizend jaar geleden. Tijdens hun reis kreeg Maria het kind waarop zij en Jozef hadden gewacht, en tegelijkertijd werd er een bijzondere gemeenschap geboren. Mensen van allerlei achtergronden kwamen samen rond een kwetsbaar kind dat beschermd moest worden.

Herders hoedden hun schapen toen een engel hen vertelde dat het kind geboren was. Ze gingen op zoek en vonden het in een stal, in een voederbak. Wijzen uit het Oosten volgden een bijzondere ster en wisten dat dit kind niet zomaar een kind was, maar een nieuwe leider die vrede zou brengen. Koning Herodes werd nerveus bij dat vooruitzicht: hij vreesde dat zijn macht zou verdwijnen. Hij vroeg de wijzen terug te komen zodra zij het kind hadden gevonden - maar dat deden zij niet. Zij begrepen maar al te goed wat er zou gebeuren als Herodes wist waar dit bijzondere kind was.

Soms voel je intuïtief wat beschermd moet worden. Dat kind, Jezus, stond later bekend om zijn vermogen om te zien wat werkelijk bescherming verdiende: rechtvaardigheid, vrede en de waardigheid van ieder mens.

Moge die boodschap ook tot ons spreken.
Beschermen wat dierbaar is.

"Beschermen wat ons dierbaar is" moeten ook de staatslieden gedacht hebben die in 1945, hier in Potsdam, bijeenkwamen. Te midden van de puinhopen van de Tweede Wereldoorlog overlegden ze over de toekomst. Winston Churchill en later zijn opvolger Clement Attlee, Jozef Stalin, Harry Truman en vele ministers waren aanwezig. Ze wilden beslissen hoe Duitsland na de geallieerde overwinning bestuurd moest worden. Ook werd er vastgelegd dat oorlogsmisdaden zouden worden bestraft - wat wij nu kennen als het Proces van Neurenberg.

Afgelopen week hield voormalig CDS Van Uhm een toespraak tijdens de bijzondere vergadering van de Staten-Generaal, ter gelegenheid van '80 jaar vrijheid in Nederland'. Vrij vertaald benadrukte hij dat we staatslieden nodig hebben die onze vrijheid weten te dienen en te beschermen.

*Corine Sloots,
Predikant Secretaris
Protestantse
Geestelijke
Verzorging*

'Als we de IGK niet serieus nemen kunnen we het instituut net zo goed opheffen'

"Er is geen sterke krijgsmacht zonder een sterke samenleving", is de vaste overtuiging van viceadmiraal Boudewijn Boots, Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen/Inspecteur der Reservisten (korthedshalve verder aangeduid als IGK). "Kijk naar Oekraïne, ze houden daar stand, sterker nog: ze doen het hartstikke goed, hoewel hun krijgsmacht kleiner is dan de Russische. Maar ze weten zich elke seconde ondersteund door een heel veerkrachtige samenleving die klappen kan incasseren en ervoor zorgt dat de krijgsmacht kan blijven draaien."

De IGK bezit, geschonken door zijn Oekraïense *counterpart*, een Oekraïense vlag met de handtekening van president Zelensky en de tekst: 'Waardigheid wint altijd'. Een motto met als achterliggende boodschap dat men vecht voor dieperliggende waarden. "Als die bedreigd worden", licht admiraal Boots toe, "gaat het vechten tegen de vijand bijna vanzelf, - je verdedigt immers datgene wat je lief is, je beschermt wat je dierbaar is. Dat kun je, als krijgsmacht, alleen doen als de maatschappij dat ook vindt en daarachter staat."

Weerbaarheid en de morele component

ACOM Journaal meldde zich onlangs weer eens op het lommerrijke Gooise Landgoed De Zwaluwenberg¹. Sinds een jaar huist daar een nieuwe 'landheer': viceadmiraal Boudewijn Boots, die op 11 december 2024 aantrad als de nieuwe Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen/Inspecteur der Reservisten.

De hoge vlagofficier toont zich een vriendelijke gastheer en dito causeur betreffende een scala aan defensie(-gerelateerde) en maatschappelijke *topics* en *issues*. Daarvan is de maatschappelijke (mentale) weerbaarheid en dan met name "de morele component", hét stokpaardje. De IGK doet zijn appel, als het gaat om het opvoeren van het 'weerbaarheidsbesef' aan iedereen, van de Defensieorganisatie tot aan de algehele samenleving.

Mede als gevolg van de hernieuwde focus van de krijgsmacht² op hoofdtak 1, is Defensie hard bezig haar product over de gehele linie te verbeteren om gereed te zijn voor een eventueel (grootschalig) militair conflict. De krijgsmacht moet daar klaar voor zijn, dat wil zeggen dat militairen dusdanig inzetgereed moeten zijn dat ze *à la minute* in actie kunnen komen ter verdediging van het eigen en/of het bondgenootschappelijk grondgebied.

Boots constateert dat "dit zijn weerslag heeft op de mensen, zeker de oudere maar ook de jongere generatie. Die morele component, - daar gaat het mij om."

De IGK heeft nu een themaonderzoek lopen om erachter te komen hoe het is gesteld met de morele aspecten en gevolgen van het aanjagen en voorbereiden van het omvattende weerbaarheidsproces.

Het onderzoek wordt eind dit jaar afgerond. Op basis van de bevindingen hoopt hij de politieke Defensieleiding te kunnen aantonen welke effecten en mogelijke repercussies het proces en de 'uitlopers' daarvan, heeft op de mensen. "Zijn de mensen om wie het gaat er klaar voor of niet? Is daar voldoende aandacht voor vanuit de leiding, vanuit de eenheden? De wetenschap leert ons onder meer dat het heel belangrijk is *moral injuries* te voorkomen. Als we daar goed over nadenken, ook aan de 'zachte kant', kunnen we beter het gevecht ingaan, het uitvoeren en daar ook beter uitkomen, - daar ben ik van overtuigd. Daarom vind ik dit belangrijk", benadrukt viceadmiraal Boudewijn Boots. Iedereen erbij houden en betrekken bij de omvattende veranderingen die gaande zijn binnen en met de organisatie, vindt hij cruciaal.

Veteranen als 'oliermannetjes'

In de noodzakelijke maatschappelijke weerbaarheidsdiscussie ziet Inspecteur der Veteranen Boots

¹ Landgoed De Zwaluwenberg, gelegen op de grens van Hilversum en Hollandsche Rading, is sinds 1946 in gebruik door de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht. De eerste drie decennia door Z.K.H. prins Bernhard als Inspecteur-Generaal.

² De Nederlandse krijgsmacht heeft drie hoofdtaken:

* het eigen grondgebied (inclusief het Caribische deel van het Koninkrijk der Nederlanden) en dat van bondgenoten verdedigen;

* de internationale rechtsorde en stabiliteit beschermen en bevorderen;

* de overheid (bijvoorbeeld provincies en gemeenten) ondersteunen bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, nationaal en internationaal.

De nadruk is de laatste tijd steeds meer komen te liggen op hoofdtak 1: het grondgebied van Nederland en dat van de bondgenoten verdedigen. Zie ook: <https://tinyurl.com/2s46nfjc>

een belangrijke rol weggelegd voor veteranen die “veel meer in hun kracht moeten worden gezet”. Zij kunnen mede door hun ‘veldervaring’ wellicht als ‘oliemannetje’ fungeren, “met een verstandiger blik en koeler hoofd”, in een discussie die voor sommigen op momenten misschien ongemakkelijk en confronterend aanvoelt. “Of het nou oorlog is of welke andere calamiteit dan ook die resulteert in enkele dagen geen stroom, geen internet, moeilijkheden bij het betalen, lege schappen in de winkel, je raakt in stress, je bent uit balans. We zijn als maatschappij, als samenleving heel kwetsbaar. Dat hebben wij indringend gemerkt in ‘coronatijd’, en bij de computerstoringen van kortgeleden. De overheid, gemeenten e.a. komen, zien we, met handreikingen en allerlei initiatieven om te praten over weerbaarheid en wat te doen als de nood aan de man is, wat in huis te halen om een paar dagen te kunnen overleven etc. Veteranen kunnen in het kader van dit soort gesprekken een goede rol spelen.”

Over het algemeen is men het wel eens met de stelling dat ‘Nederland weerbaarder moet worden’. De vraag is ‘hoe’? Afgelopen juni bogen elf experts zich o.a. in de *Clingendael Spectator*³ over dat vraagstuk.

Voor het mobiliseren van de in te zetten veteranen rekent Boots op de medewerking van veteranenorganisaties en verenigingen aangesloten bij het Veteranen

Platform. Die mobilisatie wordt overigens in het land al opgepakt getuige een *social media*-verslagje van een recente bijeenkomst van de Stichting Veteranen Best waar het thema “weerbaarheid in deze steeds turbulenter wordende tijd”, werd aangesneden. Men spoorde de leden aan na te denken “hoe wij met onze kennis en ervaring als militair en vanuit onze inzet in oorlogs- en crisisgebieden de gemeente kunnen ondersteunen in het verbeteren van de maatschappelijke weerbaarheid.” Hoewel de IGK blijft hameren op “de urgentie van mentale weerbaarheid” waarschuwt hij ook voor de maatschappelijke onrust en paniek die daarvan een gevolg zouden kunnen zijn. Immers, als het onverhoopt oorlog wordt is de kans groot dat je “nog steeds geflitst wordt op de A12” om maar een willekeurige ‘dwarsstraat’ te noemen. “Op twintig kilometer van de frontlijn in Oekraïne kun je nog gewoon pizza kopen en een biertje drinken”, weet hij uit eigen ervaring.

Onafhankelijke positie

Het instituut ‘Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen/Inspecteur der Reservisten’ staat op gepaste afstand van de Defensieorganisatie. De IGK en zijn (militaire) staf, bezoldigd door de krijgsmacht, zijn weliswaar gestoken in militair pak, maar “binnen Defensie heeft de IGK de meest onafhankelijke positie”, verzekert de huidige ambtsbekleider. “Ik ben een jaar in functie en tot op de dag van vandaag is er nog

niet een keer een inbreuk gepleegd op mijn onafhankelijkheid als IGK als, gevraagd en ongevraagd adviseur. In de ombudsmanfunctie, als bemiddelaar, zie ik dat de vragen die wij als instituut stellen, echt wel gewicht hebben. Als zodanig kunnen we bogen op een ervaring van tachtig jaar en ook, want zo werkt het ook, mijn gewicht in rang. Als wij bellen, ikzelf of mijn staf, wordt er altijd serieus gekeken of en hoe e.e.a. is te faciliteren. Verzoeken van de IGK worden altijd gehonoreerd. Zelf heb ik geen enkele twijfel over mijn onafhankelijke positie.”

Admiraal Boots erkent wel dat er altijd mensen zullen zijn die meer of minder grote moeite hebben om de IGK te benaderen vanwege “het militaire pak en omdat we toch onderdeel zijn van Defensie, zij het in een strikt administratieve lijn. Ja, de stafofficieren gaan, bij een volgende plaatsing, terug naar hun eenheid, - daar hoeven wij geen geheim van te maken. En ja, er zullen helaas mensen zijn die daarom liever niet bij ons aankloppen. Die kunnen dan altijd terecht bij de Nationale ombudsman. De IGK en de Nationale ombudsman hebben veelvuldig contact, - hij is namelijk ook Veteranenombudsman. Er zijn dus altijd twee loketten die uiteindelijk voor iedereen bereikbaar zijn.”

Toegankelijk en laagdrempelig

De IGK hecht veel waarde aan de toegankelijkheid, de laagdrempeligheid van het instituut. Maar niet iedereen die een probleem neerlegt bij de ombudsman van de krijgsmacht krijgt stantepede diens *commitment*. “Ik ben daar ook realistisch in. De context van het voorgelegde probleem wordt in het gesprek met de IGK meegenomen. Ik vind het heel belangrijk te weten wat er, om het zo te zeggen, in de hoofden van de commandanten speelt, waar de minister en de staatssecretaris mee bezig zijn; ik volg ook de publieke opinie via de media. Dit alles geeft mij de context om in de gesprekken duiding en waar nodig soms ook tegengas te geven. Mensen moeten kunnen accepteren dat we niet alles op prioriteit 1 kunnen zetten. Ik zeg dus niet altijd ‘ja’.

³ <https://tinyurl.com/yd6s4e3w>

⁴ ‘Niet alles kan morgen af zijn’, *Defensiekrant* 22, 06 juni 2025.

Maar als ik 'ja' zeg, dan raakt het mij ook zodanig dat ik direct naar wie dan ook stap. Ik wil dus, zoals ik in een eerder interview⁴ zei, graag een aabare hond zijn maar ook een pitbull als het nodig is."

Zijn er ook querulanten die zich om de haverklap hier aan de poort van De Zwaluwenberg melden?

"Ja, die zijn er. Bij de verzoeken om bemiddeling is er altijd een categorie die in het kader van 'niet geschoten altijd mis', bij mij aanklopt met een hulpvraag. Dan zeg ik iets in de trant van: 'Als het van mama niet mag, mag het van papa ook niet'. Dan is het antwoord: 'Nee!'. Maar het zijn er niet veel. Ik zeg dus niet dat mensen de IGK bewust voor hun kar proberen te spannen, want vaak is het ook onbekendheid met het complexe 'meld-landschap'. Men kent niet de juiste 'loketten' en krijgt ook niet van de leidinggevende te horen welke weg bewandeld moet worden. Die mensen help je dan de goede weg op, de lijn in, want ik wil er wel zijn voor die mensen, maar dan wel als *last resort*."

In de praktijk van alledag kan iedereen met een druk op de knop, via het intranet, bij de IGK terecht. Maar ook 'in het wild', op werkbezoek of bij een andere gelegenheid, schiet men de ombudsman aan. Maar het gebeurt ook dat een commandant de IGK belt voor een medewerker die hij bij zich heeft. "Ja, er zijn vele wegen die naar de IGK leiden," stelt viceadmiraal Boots vast.

Komen klachten van de werkvloer direct, of gefilterd bij u op tafel?

"Zowel direct als gefilterd. Niet alle klachten komen overigens bij mij persoonlijk binnen, - dat zou ik ook niet aankunnen. We hebben er een systeem voor zodat ik altijd de 'rauwe data', om het zo te zeggen, de eerste 'cry for help', vanaf het allereerste contact, kan teruglezen. Voordat ik een klacht afdoe loop ik die tijdlijn altijd weer even na: wat is er gebeurd tussen de eerste aanmelding en de afhandeling."

Invloed tijdgeest op vragen

De toenemende mondiale onveiligheid en (oorlogs)dreiging, in het bijzonder in Europa, de (organisatorische) veranderingen in de krijgsmacht die ermee samenhan-

gen, is, lijkt althans, van invloed op de richting en het genre van de vragen en bemiddelingsverzoeken die het bureau van de IGK bereiken. Het leeuwendeel behelst evenwel het gevoel, de ervaring van de mensen die zich afvragen of ze wel 'goed gehoord' worden/zijn als het gaat om voorkeuren, plaatsingen, bevorderingen etc.

De algehele indruk van de IGK is dat men zeer wel leven kan met een negatief resultaat "als het gesprek daarover maar duidelijk, eerlijk en respectvol is." Veel van de klachten behelzen de duurzaamheid van de loopbaan. Maar, gegeven de tijdgeest, krijgen we ook meer klachten die gaan over het buitenlandbeleid van de overheid. Bijvoorbeeld de houding van de regering met betrekking tot de activiteiten van Israël in de Gaza-oorlog. Over de contacten van Defensie en Israël, - de aankoop van Israëliische wapens etc. Voor sommigen van onze mensen is dat reden tot een 'knoop in de buik', - nog geen reden om Defensie te verlaten maar wel om het probleem aan te kaarten. Het is een ontwikkeling die je overigens de laatste tijd meer bij de overheid ziet. (Rijks) ambtenaren die demonstratief hun kantoor verlaten om te protesteren tegen het overheidsbeleid ten aanzien van het Midden-Oosten. Ja, het is de tijdgeest, de weerslag van wat er nu speelt in de maatschappij."

De 'Gedragscode voor ambtenaren' biedt (begrensde) ruimte voor ambtenaren die door middel van 'walkouts' en andere acties hun (brede) ongenoegen tegen de werkgever kenbaar willen maken.

Volgens de IGK is er nu sprake van het publiekelijk ter discussie stellen van overheidsbreed beleid. Wellicht een verbod van meer soortgelijke manifestaties. "We leven in een wereld waarin je strategische keuzes moet maken, als land, als overheid en dat heeft gevolgen voor mensen. Hoe zit dit nu bij Defensie? Het gaat eigenlijk om een heel klein groepje en, naar het zich laat aanzien, tijdelijk van aard want over het algemeen is men het eens met de koers en de ambities van Defensie. Groter is de categorie medewerkers die aanloopt tegen processen, bureaucraties, waar ze moeite mee hebben. Men merkt nog niets of niet zoveel van de beloofde veranderingen, in de organisatie, de regels, de aanschaf van spullen, noem maar op. Daar komen soms klachten en hulpvragen over binnen."

Blijven werken aan verbetering veiligheid

Het vizier van de organisatie scherper stellen op de uitvoering van hoofdtak 1, betekent, niet meer en niet minder, de krijgsmacht inzetgereed maken voor crisis, conflict en oorlog. In dat gereedstellingsproces dreigen andere, eveneens vitale zaken, uit het zicht te raken. Een van die zaken is veiligheid (van het personeel), - die kan niet ondergeschikt worden gemaakt omdat andere zaken meer prioriteit verdienen in een wereld waarin de oorlogsdreiging als het ware om elke hoek op de loer ligt om toe te slaan.

"We moeten niettemin," hamert de IGK dan ook, "wel blijven nadenken en werken aan verbetering van de

veiligheid. Als dat botst met de andere zaken die nu prioriteit behoeven, moeten we open en transparant zijn over de risico's. Dat is zo'n gebied waarop ik waakzaam ben: behouden we voldoende aandacht en cultuur om verantwoordelijk om te gaan met veiligheid. Een ander belangrijke zaak is tijd maken om met je mensen te praten over hun loopbaan, de plaatsing, wat houdt ze allemaal bezig? Om twee redenen vind ik dat heel belangrijk: de mensen verdienen dat en het biedt de gelegenheid om als het ware in de hoofden te kijken. Want je zult maar militair zijn, ooit in dienst gekomen met het vooruitzicht eens op missie te moeten gaan, terwijl je nu elk moment kan worden ingezet in een oorlog. Daar komt dan de morele component weer om de hoek kijken en het is heel belangrijk met de mensen daarover een open, eerlijk en duidelijk gesprek te hebben. Binnen eenheden: met de leidinggevende, onderling. Niet alleen lezen wat er moet gebeuren en al gebeurt, maar intermenselijke gesprekken."

Zijn we voorbereid op hybride oorlogvoering, de grootschalige ontwrichting van de maatschappij etc.?

"Elke dag een beetje beter. We zijn bij Defensie keihard aan het werk en we doen heel veel dingen in een heel hoog tempo. Voor heel veel mensen voelt het nog onvoldoende snel, maar het is mijn dagelijks werk als IGK om dat in de gaten te houden. Om de koppeling te leggen met wat er gebeurt op de

werkvloer en wat er bedacht wordt in 'Den Haag' of bij de commandanten.

Voor wat de samenleving betreft, denk ik, dat er vergeleken met bijvoorbeeld een half jaar geleden, nu veel meer aandacht is voor dit vraagstuk en de eventuele gevolgen. Een exponentieel groter aantal mensen heeft dingen in huis gehaald om zo'n crisisperiode te kunnen overbruggen. Ik geloof dat het besef nu echt aan het groeien is dat we veel zelf kunnen en moeten doen om zo'n impact te kunnen opvangen. Kijk bijvoorbeeld naar de coronaperiode, toen hadden in het begin ook veel mensen een houding van: 'Joh, zo'n vaart zal het wel niet lopen'. Pas toen de ernst van de situatie duidelijk werd, schrokken we wakker, maar dan zijn we ook heel goed in hoe we met de situatie omgaan. De uitdaging is wel, hoe lang we dat kunnen volhouden. We waren na drie maanden applaudiseren voor de zorg en elkaars boodschappen doen, er wel een beetje klaar mee, tijdens corona. Maar we moeten ons erop voorbereiden, dan is de dreun straks minder groot en gevoelig. Toch zal het nog altijd wel heel hard aankomen en paniek veroorzaken. Daarom ook helpt een goede voorbereiding. Het gesprek aan de keukentafel is met name ook in dit soort gevallen cruciaal."

Kwetsbaar voor drones

"Een voorbeeld waarbij we moeten constateren: 'Oei, wat zijn we kwetsbaar', zijn de ongewenste drone-activiteiten boven Defensie-terreinen. Een ander voorbeeld, de

kabels en leidingen, de kritieke infrastructuur, op de zeebodem. Dit is natuurlijk geen vraag voor de IGK maar als militair denk ik, dat we steeds weer en meer getest worden."

Van de militair wordt een warrior-mindset, een warfighter-spirit gevraagd. Hoe kijkt de IGK daartegenaan?

Ja, het iets dat militair en burger-medewerker niet altijd aanspreekt. De staatssecretaris noemt het gevechtsgereedheid of gevechtsbereidheid. Als het inhoudt dat we alleen maar bezig zijn met oorlog en de voorbereiding daarop en het veiligheidsdomein vergeten, de mensen normaal behandelen vergeten, dan denk ik dat het doorslaat. En het raakt weer aan de morele component, bovendien zijn er binnen Defensie tal van functies die vitaal zijn in een oorlogssituatie, direct en in de ondersteuning enz.

Een oorlog duurt, zoals we weten, nooit slechts een midweekje, maar statistisch gezien drie tot vijf jaar. We moeten ons dus voorbereiden op een marathon, maar ik zie daar wel heel goede ontwikkelingen. Of we er ook klaar voor zijn, weet ik niet. Ik weet wel dat als je denkt er klaar voor te zijn dan is dat voor de oorlog van 'gisteren', - het zal namelijk altijd anders zijn dan je denkt of verwacht, ook dat is een wetmatigheid. Maar ik denk dat het verstandig en goed is voor de militair, voor de samenleving, om je niet gek te laten maken, niet in paniek te raken maar er wel urgent mee bezig te zijn," bindt de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/ Inspecteur der Veteranen/ Inspecteur der Reservisten, viceadmiraal Boudewijn Boots de goegemeente op het hart.

Dit is het eerste deel van het interview met de IGK. In de januari editie van ACOM Journaal volgt het slotdeel.

De collectieve SPD-VGZ Zorgverzekering 2026

Stichting
Personeelsverzekeringen
Defensie

Exclusief voor (oud-)medewerkers* van Defensie en hun gezin.
Profiteer van ruime keuze, wereldwijde dekking en scherpe premies.

Zorgverzekeringen

Keuze uit 3, vanaf € 149,90 p/m

Aanvullende verzekeringen

Keuze uit 5, vanaf € 1,87 p/m

Tandverzekeringen

Keuze uit 4, vanaf € 8,55 p/m

Berekenen & aanvragen

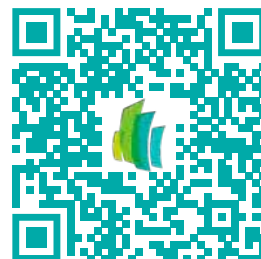
Zorgverzekering

Vergoedingen & voorwaarden

Mijn VGZ

Bekijk het aanbod op spdinfo.nl of scan de QR >

*Dit geldt niet voor militairen die zelf onder SZVK vallen

De kracht van wargames

“Die onderwatersensoren, die werken helemaal niet meer optimaal wanneer door veranderende klimatologische omstandigheden het zoutgehalte van het water verandert,” vertelde de onderzoeker van COMMIT, terwijl iedereen ijverig nadacht over welke technologieën in 2040 bruikbaar zouden zijn om te monitoren wat Russische vissersschepen onder water uitvoerden. Hij had een punt, want dat was één van de voorwaarden in deze Arctische wargame. Maar zijn opmerking werd direct onderuitgehaald door een zeer ervaren marineman. “Die sensoren werken dan nog prima, hoor. Ze worden elke keer opnieuw gekalibreerd op onder andere het zoutgehalte.”

Deze uitwisseling bleef bij mij hangen nadat ik tijdens de klimaatweek afgelopen november deelnam aan Arctische wargame waar de impact van klimaatverandering een cruciale rol speelde. Niet zozeer om het gelijk of ongelijk, maar omdat deze korte dialoog de kracht van wargaming zo goed weerspiegelde. Je brengt mensen met totaal verschillende achtergronden samen, plaatst ze in een fictief maar realistisch scenario, en binnen een paar uur ontstaan er inzichten die je niet snel uit een rapport of Powerpoint had gehaald.

Ons scenario speelt zich af in 2040, in het steeds drukker en strategischer wordende Arctisch gebied. Door veranderende oceaantemperaturen migreren vissoorten massaal richting Noorse territoriale wateren. Een verschuiving die niet alleen ecologisch, maar vooral geopolitiek voor druk zorgt. Ineens staan bestaande internationale (vissers)verdragen onder druk. Russische vissersboten duiken steeds vaker op in Noorse territoriale wateren. En daarbovenop komt dat het vermoeden bestaat dat die vissersschepen meer doen dan vissen. Er wordt namelijk vermoed dat de vissersschepen ook spioneren en over de mogelijkheid beschikken tot het saboteren van kritieke onderzeese leidingen.

Aan ons was de taak om een *course of action* te ontwikkelen: hoe ga je om met toenemende spanningen zonder de situatie te laten escaleren? We hadden de beschikking over een gedetailleerde lijst van schepen uit verschillende NAVO-landen, luchtvaartuigen en *special forces*. Daarnaast kregen we in het tweede gedeelte van de sessie technologiekaarten, verschillende toekomstige technologieën die voor 2040 realistisch zouden zijn, waarvan we er een paar uit mochten kiezen die ons konden helpen bij het uitvoeren van de operatie. Maar hoe interessant het scenario inhoudelijk ook was,

het ging mij uiteindelijk om iets anders: de kracht van wargames.

Een deel van die kracht zit hem in dat je niet alleen een opdracht uitvoert, maar dat je daadwerkelijk even in die toekomstige wereld leeft. Je denkt, discuteert, beslist en twijfelt vanuit de urgentie van het moment. Het is kennisopname door ervaring: een speelse, maar effectieve manier om nieuwe informatie en inzichten te laten bekijken. Je leert niet alleen wat er speelt, maar vooral hoe het voelt als het gebeurt.

En ander deel van de kracht zit hem in de mensen die samenkomen om de wargame te spelen. In de uitvoerfase van een wargame kun je mensen met verschillende achtergronden bij elkaar brengen. Een ervaren kapitein-ter-zee die precies weet welk schip wat kan en hoe operatiefases in zijn werk gaan. Iemand uit de *special forces* die nuchter uitlegt wat er op de grond echt haalbaar is. Een beleidsmaker die het bredere diplomatieke kader duidt. En onderzoekers die scherp zijn op technologische haalbaarheid. Juist doordat al die perspectieven botsen, schuiven of elkaar versterken, ontstaat er iets bijzonders: nieuwe kennis en inzichten. Geen theoretische kennis, maar levendige, door ervaring en discussie gevormde inzichten. Die paar zinnen over de onderwatersensoren illustreerden dat perfect.

Ook vóórdat de game wordt gespeeld, heeft wargaming al veel waarde. Het ontwikkelen van zo'n scenario dwingt ontwerpers namelijk om diep na te denken over hoe de nabije toekomst eruit zou kunnen zien. Daarvoor worden verschillende experts geïnterviewd: maritieme specialisten, klimaatwetenschappers, militaire experts op strategisch, operationeel en tactisch niveau. En al die gesprekken leveren niet alleen input voor het scenario, maar zetten de experts zelf ook aan het denken.

Het werkt twee kanten op: het scenario wordt beter én de expertise rijker. Bovendien komen tijdens het spelen vaak nieuwe verrassende inzichten boven water, die je nooit zou ontdekken zonder die gezamenlijke, gesimuleerde ervaring. Zo kunnen ontwerpers van het scenario voortaan meenemen dat die onderwatersensoren ook in veranderende klimaatomstandigheden nog functioneren. Niet door het lezen van vijf papers, maar door een scherpe dialoog tussen ervaringsdeskundigen.

Wat mij vooral is bijgebleven, is hoe de kracht van wargaming gebruikt kan worden om meer kennis op te doen en te verspreiden over de impact van klimaatverandering op Defensie en het operationeel optreden. Klimaatverandering is vaak abstract, groot, ver weg. Maar wanneer je mensen een toekomst laat ervaren, verandert abstractie in urgentie. Dan wordt klimaat geen tabel, maar een tactisch probleem, een logistiek obstakel, en een diplomatiek risico. En dat zette mij aan het denken. Klimaatverandering wordt in veel scenario's nog nauwelijks meegenomen binnen de landmacht. Terwijl het zo relevant is. Wat doe je als intense regenval wegen onbegaanbaar maakt en militair verkeer stilvalt? Hoe reageer je wanneer extreme droogte leidt tot stofwolken die drones verstoren? Wat als bosbranden de bewegingsruimte van een eenheid plotseling beperken?

Deze Arctische wargame liet mij zien hoe krachtig het is om complexe toekomstvragen niet alleen te analyseren, maar samen te ervaren. Juist door het spelontwerp, de interactie en de onverwachte inzichten ontstaat beter begrip van wat er op ons afkomt én hoe we daar verstandig op kunnen reageren. En misschien is dat wel precies wat we nodig hebben in een wereld waarin klimaatverandering steeds vaker de spelregels herschrijft.

Kapitein Marieke Jacobs onderzoeker Klimaatveiligheid bij het Kenniscentrum Logistiek van de Landmacht

GV-PROGRAMMA OP BEUKBERGEN 2026

Ontmoet je Partner 2-daagse conferentie 5-6 januari 20-21 april	Yoga Tweedaagse 2-daagse conferentie 15-16 januari 2-3 april 25-26 juni	Inleiding Boeddhisme 2-daagse conferentie 12-13 maart 11-12 juni
Over Verlies en troost 2-daagse conferentie 19-20 februari	Proef het Klooster 2-daagse conferentie Datum volgt	Stilteretraite 3-daagse retraite 7-10 april
Je patronen aan het licht o.b.v. familieopstellingen 1-daagse conferentie 16 januari 27 februari 24 april 26 juni	Op adem komen 2x 1-daagse retraite 17 februari en 24 maart 2 juni en 7 juli	Stilte dagen 1-daagse retraite 22 januari 20 februari 19 maart 16 april 21 mei 18 juni
Spiritualiteit van de Leider 3-daagse conferentie 12-14 januari	LHBT+ 2-daagse conferentie 16-17 april	Let op: Voor de Boeddhistische conferenties meldt u zich aan bij: BGV@mindef.nl
Mediteren als een monnik 2-daagse retraite 2-3 februari 28-29 mei	Transgender 2-daagse conferentie 11-12 juni	Mindfulness training Boeddhisten MBSR 8-ochtenden 20, 27 maart 3, 17 april 1, 8, 15, 22 mei
Persoonlijke veerkracht o.b.v. NLP 2-daagse conferentie, 3 modules Module 1 6-7 januari 10-11 februari 10-11 maart 12-13 mei 9-10 juni Module 2 17-18 maart 26-27 mei Module 3 31 maart-1 april 30 juni-1 juli Module 4 19-20 mei	Mindfulness Training 8-ochtenden en 1 stiltedag 8, 15, 22, 29 jan en 5, 12, 17 (stiltedag) 19, 26 feb Vorbereiding op pelgrimage Santiago de Compostella 2-daagse conferentie 4-5 juni	Een kennismaking met het Hindoeïsme: 2-daagse conferentie 9-10 april Let op: Voor de Hindoe conferenties meldt u zich aan bij: HINGV@mindef.nl

Alle conferenties zijn inclusief maaltijden en overnachting(en).
Voor meer informatie zie onze website www.beukbergen.nl of onze intranetpagina.

Contact, informatie, aanmelden: themaconferentiebeukbergen@mindef.nl
Contactpersoon: Jacqueline Heemskerk tel: 06-13992855

Landgoed Beukbergen, Amersfoortseweg 59, 3712 BB Huis ter Heide

Wij bieden ook uitzendconferenties, opleidingsconferenties en (onderdeel)conferenties op maat aan, vraag bij uw Geestelijk Verzorger voor meer informatie.

Activiteitenkalender 2025 - 2026

Hier vindt u alle activiteiten, georganiseerd door de thuisfrontafdelingen van de Koninklijke Marine, Koninklijke Landmacht, Koninklijke Luchtmacht en Koninklijke Marechaussee. De militair en/of het thuisfront krijgt een uitnodiging voor de activiteit thuisgestuurd. Bezoekt u als niet-defensiemedewerker een locatie? Dat kan alleen met rijbewijs, paspoort of id-kaart.

CZSK = Koninklijke Marine
CLAS = Koninklijke Landmacht

CLSK = Koninklijke Luchtmacht
KMar = Koninklijke Marechaussee

DOT = Defensie Organisatie Thuisfront
Pol = Nationale Politie

Datum Tijd Activiteit/locatie

December 2025

10	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag IUP	Winkelmankazerne, Harskamp
10	tijd volgt	Thuisfrontinformatiedag Interflex 26-1	Oirschot
12	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag eFP 26-1	De Meenthe, Steenwijk

Januari 2026

21	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag NSATU	Generaal-majoor de Ruyter van Steveninckkazerne, Oirschot

Februari 2026

3	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BVI-7 NSE IRAK	Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn
25	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BIU individuele uitzenders	Generaal Winkelmankazerne, Harskamp

Maart 2026

10	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag EUFOR ALTHEA FHT	Luitenant-kolonel Tonnetkazerne, 't Harde
19	10.00 uur	Medaille uitreiking	Omnisport, Apeldoorn

April 2026

11	9.00 uur	Thuisfrontcontactdag OOCL	Aviodrome, Lelystad
22	9.00 uur	Thuisfrontinformatiedag BIU individuele uitzenders	Generaal Winkelmankazerne, Harskamp

24

Uw hypotheek, onze zorg!

DFD is ruim 27 jaar dé specialist op het gebied van verzekeringen en onafhankelijk hypotheekadvies voor (ex-)militairen en hun gezinsleden. U wilt verhuizen of droomt van een eigen woning. Uw woning vergroenen. Dat is goed voor het milieu en uw portemonnee! Of u nu voor het eerst koopt, verhuist, verbouwt of vergroent. DFD biedt u het beste advies en de hypotheek die bij u past. Neem contact op met DFD voor meer informatie of een afspraak. Een eerste inventarisatie is altijd GRATIS!

DFD biedt u zorgeloos woongenot en voordeel door:

- ✓ Expertise en zorg;
- ✓ Ook hypotheek voor militairen met een FPS fase-1 en -2 contract;
- ✓ Echt onafhankelijk en persoonlijk advies door de DFD-regioadviseur;
- ✓ Duidelijkheid en transparantie, u weet hoeveel en waarvoor u betaalt;
- ✓ Maximale zekerheid, ook voor de toekomst;
- ✓ De optimale hypotheek met de scherpste tarieven.

ZWEEDS RAADSEL

symptoom	inlichtingendienst	toegang	man-netjes-bij	fun-derings-paal	toe-voegingen	thermo-plast kunst-stof	grond-toon	een beetje	heer-schap	vervoer-middel
inter-nationale trein			uitroep lidwoord			knuist halm				
redactie-chef	10						3			
				meisjes-naam ampère (afk.)			ten bate van (afk.)	tussen-werpsel	14	
schaats (Eng.)	glansloos		onmis-kenbaar landbouw-organisatie					anker-punt	2	
aristo-craat		4				nut				dressuur-uitvoering
trottoir						fust			half-muds-mand	
			bewust streven	vertraging in een netwerk aspotje			afstam-meling		Katholieke Universiteit plaats in Gelderland	
branie	gevekt visje		nieuwe ster	onder-vraging	botten	geur-water				
web						digitaal netwerk		16		weg-gebruikers
formatie	11					deel van een atoom	aan de aarde gebonden		kleine hoeveelheid	
	12		nieuws-ver-spreiders	pensioen-fonds	6		echo		beryllium (afk.) omvang	
video home system (afk.)	harde steen echt-genoot				5		bloed-baan			8
ont-kenning		7	ingenieur (afk.)	nieuw (Lat.)			lange smalle sloep			
bezinskel		1					officiëel stuk		13	
				kruk				9		
aanvang grond-soort					15		binnen-water			

© Persbelangen

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

Oplossingen kunt u inzenden tot

6 januari

ACOM Journaal, Postbus 240, 3700 AE Zeist,
of per e-mail: info@acom.nl

De oplossing van de puzzel uit ACOM Journaal #11-25 luidt: Speurhond.

De winnaars: J.F.A.M. Nunes da Silva; G.W. Gansekoel
Ze krijgen elk een VVV-cadeaukaart ter waarde van € 25.

Proficiat!

PUZZELPAGINA 25

Leeuwarden

De vliegbasis Leeuwarden bood op de seniorenbijeenkomst van 6 november jl., het passende decor voor de hulding van een diamanten en een platina jubilaris.

Van links naar rechts op de foto: de heer J. Bervoets (70 jaar lid) met zijn echtgenote en mevrouw en de heer B. Vianen (60 jaar lid).

Rijen

Op de seniorenmiddag van 13 november jl. in Rijen, werden vier jubilerende leden gehuldigd.

Van links naar rechts op de foto: de heer P.W. Schenk (60 jaar lid), penningmeester Regio Zuid, de heer H.R. van Baaren, seniorenvertegenwoordiger Regio Zuid, de heer J.F. Bosman (40 jaar lid) met echtgenote, de heer H.G.H. Schmitz (50 jaar lid) en de heer C. Biesheuvel (70 jaar lid) in gezelschap van zijn echtgenote.

Rotterdam

Tijdens de seniorenbijeenkomst die door Regio West op 23 oktober jl., in Rotterdam werd georganiseerd, zijn drie jubilarissen gehuldigd.

Op de foto van links naar rechts: de heer M. den Hartog, regioseniorenvertegenwoordiger, de heer F.A.M. Kerklaan (25 jaar lid), de heer J.M.P. Nijsten (50 jaar lid) en penningmeester Regio West, de heer J.J. Bot (50 jaar lid) en de heer L. Okhuijsen, regioseniorenvertegenwoordiger.

Winnaars boekverloting AJ#11-25

'De Verbindingen', van Philip Snijder, 240 p. € 23,99/E-book € 13,99, is een uitgave van uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam.

De ACOM mocht drie exemplaren van dit boek, beschikbaar gesteld door de uitgever, verloten onder de leden.

De winnaars zijn:

- W. Peters
- W.T. M. Roordink
- J.A.M.A. Gubbels

OVER DE SENIORENBIIJENKOMSTEN IN 2026 - BELANGRIJK

Geachte seniorenleden,

Ook in 2026 plannen wij weer seniorenbijeenkomsten. Elke maand zullen zoveel mogelijk data van de seniorenbijeenkomsten worden bekend gesteld. Als er nieuwe data zijn, wordt de lijst bijgesteld. Ook op de website van de ACOM zullen wij de data van de bijeenkomsten vermelden.

Uitnodigingen voor seniorenbijeenkomsten DIGITAAL wanneer dat kan.

Wij versturen de uitnodigingen voor seniorenbijeenkomsten zoveel mogelijk digitaal. De leden van wie wij geen e-mailadres hebben, zullen de uitnodiging via de post ontvangen.

U kunt de uitnodiging tot uiterlijk drie weken voor de bijeenkomst verwachten. Heeft u drie weken voor de bijeenkomst geen uitnodiging via de mail of post van ons ontvangen, dan vragen wij u contact met ons op te nemen.

Aanmelding is verplicht

Ook in 2026 is aanmelding voor een bijeenkomst verplicht. Zo kunnen wij de deelnemers bereiken als dat nodig is.

Drie manieren van aanmelden voor een bijeenkomst

U kunt zich aanmelden per mail; telefonisch; of per post. In de uitnodiging staat bij wie u zich kunt aanmelden. In de uitnodiging zal worden aangegeven welke gegevens wij van u nodig hebben bij de aanmelding. Dat kan verschillen per bijeenkomst.

Seniorenbijeenkomsten 2026

Dag	Datum	Plaats	Locatie
Wo	20 mei	Regio Midden***	Du Moulinkazerne, Zeisterspoor 19, 3769 AP Soesterberg

Bijeenkomsten met * zijn langere bijeenkomsten met een warme maaltijd. De tijden worden in de uitnodigingen vermeld.**

Voor de overige bijeenkomsten geldt dat de zaal open is om 13.00 uur en de bijeenkomst om 13.30 uur aanvangt.

Leeftijdsonslag en later pensioen

Een voorlichtingsdag voor degenen die binnen een jaar met leeftijdsonslag gaan, organiseren wij als daar behoefte aan is. Datzelfde geldt ook voor degenen die in 2026 of 2027 hun

pensioenleeftijd zullen bereiken.

Heeft u interesse, laat dat ons weten via de mail netty.van.ginkel@acom.nl onder vermelding van: voorlichting leeftijdsonslag of voorlichting pensioen, datum leeftijdsonslag/pensioen en graag uw contactgegevens, zodat wij contact met u op kunnen nemen. Voor vragen over (en samenhangend met) leeftijdsonslag en pensioen kunt u natuurlijk altijd contact met ons opnemen.

Jaarlijkse Nationale Requiemviering in Sint-Odulphuskerk Best

'Troost en kracht voor nabestaanden overleden defensiepersoneel'

De Nationale Requiemviering, ter nagedachtenis van de overleden militairen en burgermedewerkers van Defensie, wordt elk jaar georganiseerd op Allerzielen, of de zaterdag daarna. Dit jaar vond de viering plaats op zaterdag 8 november jl., traditioneel in de Sint-Odulphuskerk in Best (Noord-Brabant).

Krijgsmachtbisschop Mgr. Everard de Jong ging voor in deze viering die bedoeld is om de nabestaanden van de defensieoverledenen, "troost en kracht te bieden". De jaarlijkse Requiemviering wil ook een plechtige manifestatie zijn van "aandacht, erkenning, waardering en respect voor hen die zijn heengegaan en gemist worden."

Nagedachteniskaarsjes en kranslegging

Aan het einde van de viering werden traditiegetrouw de namen genoemd van de dierbare overledenen. De moeder van de in Irak

omgekomen Jeroen Severs (29), wachtmeester-1 van de Koninklijke Marechaussee, en de moeder van Rico Bos (18), marinier-1, omgekomen in Cambodja, staken de nagedachteniskaarsjes aan.

Muzikale medewerking verleenden het koperkwintet van de Fanfare Bereden Wapens en de Bavo Cantorij van de Kathedrale Basiliek in Haarlem die het Requiem Aeternam van organist-componist Maurice Duruflé zong. Namens de krijgsmacht werd een krans gelegd door de aanwezige hoogste militair in rang, brigadege-

neraal Dick van Broekhoven, directeur Materieel & Diensten Koninklijke Landmacht.

De Nationale Requiemviering wordt jaarlijks georganiseerd door het Nationaal Katholiek Thuisfront (NKT) en de Rooms-Katholieke Dienst Geestelijke Verzorging (RKGV) van het ministerie van Defensie.

Het NKT (opgericht in 1946) organiseert activiteiten die erop gericht zijn "om het maatschappelijk draagvlak van de Krijgsmacht, in de samenleving, in stand te houden en te vergroten."

Grof oorlogsgeweld, woede, eenzaamheid, controleverlies, agressie, totale vervreemding

Na de val van de voormalige 'veilige enclaves' Srebrenica (het 'Bloedbad van Srebrenica') en Žepa, richtte de Servische troepmacht van generaal Ratko Mladić, zijn dodelijke vizier op Bihać. De stad bezat toen nog altijd de VN-status van *safe haven*, in weerwil van de omsingeling, sinds 1992, door troepen van de Servische Republiek (Bosnische Serviërs), de Republiek Servisch Krajina (Kroatische Serviërs) en Bosnische moslimrebellens van Fikret Abdić.

Ad van de Kreeke krijgt het Ereteken van Verdienste opgespeld.

In de belegerde enclave bevonden zich onder anderen ook waarnemers van de Verenigde Naties (UNMO's: *United Nations Military Observers*) en eenheden van UNPROFOR, de VN-vredesmacht. De waarnemers waren ontoereikend uitgerust en moesten hun werk onder uitzonderlijk moeilijke omstandigheden doen. Nederlandse VN-militairen die de enclave wilden binnengaan werden door de Servische troepen tegengehouden.

Wie herinnert zich niet de gijzeling (mei-juni 1995) van VN-militairen, onder wie Nederlanders (Dutchbat), door de Bosnische Serviërs? De blauwhelmen werden vastgeketend aan objecten bij strategische doelen en dienden als menselijk schild tegen de luchtaanvallen van de NAVO. Die beelden van de ultieme vernedering gingen de wereld over. Een van de pijnlijkste manifestaties van de onmacht en het flinterdunne mandaat van de VN-vredesmacht (UNPROFOR) in het door een bitter religieus-etnisch conflict verscheurd de Balkanland.

De troepen van generaal Mladić maakten ook de bevoorrading van

de stad moeilijk, zo niet onmogelijk. Gevreesd werd voor een humanitaire ramp, een genocide, zoals die zich kort daarvoor had voltrokken in Srebrenica. Direct en hard militair ingrijpen was van levensbelang. Met de lancering van 'Operatie Storm' (*Operacija Oluja*), door Kroatië en het Bosnische regeringsleger (Bosniakken), werd Bihać in augustus 1995 ontzet.²

Wat zich in die lange periode van belegering, uithongering en onophoudelijke beschietingen, bombardementen e.d. in die *VN-safe haven* heeft afgespeeld, is onderwerp van het boek 'Beklemd in de enclave', van de hand van ooggetuige, militair-waarnemer namens de Verenigde Naties, Ad van de Kreeke. De luitenant-kolonel schreef een diep inkervend egodocument over de waargenomen en doorgemaakte verschrikkingen van een nietsontziend oorlogsc conflict gedreven door van generaties op generaties ingeplante etnisch-religieuze afkeer en haat.

Van de Kreeke leverde met 'Beklemd in de enclave' een "rauw boek" af waarin hij, naar eigen

zeggen, zichzelf "genadeloos blootgeeft. Over wat ik zag, wat ik deed en wat dat met mij deed. Maar ook over wat daarna kwam: de stilte, de drank, het vreemdgaan en de eenzaamheid. Over woede, onmacht, controleverlies en totale vervreemding. Het gaat over oorlog en geweld. Is het daarom een stoer boek? Er staat in hoe zwaar het leven werd na al die belevenissen. (-) Grof oorlogsgeweld wisselt zich in dit verhaal af met eenzaamheid, woede, verlies van controle, agressie en totale vervreemding. Het is geen echte aanklacht en zeker geen pleidooi. Het is simpelweg mijn verhaal."

Ad van de Kreeke (sinds 1981 bij Defensie) diende bij de Luchtmobiele Brigade. Hij werd uitgezonden naar Libanon, vier keer naar Bosnië en in *Special Forces*-verband naar Afghanistan. In 2021 (ruim twee decennia na ommekomst van de missie), werd hij onderscheiden met het Ereteken van Verdienste voor moedig en beleidvol leiderschap onder levensbedreigende omstandigheden in de enclave Bihać.

¹ De VN-waarnemers zijn ongewapende militairen. Ze hebben als opdracht toezicht te houden op vredes- en wapenstilstandsakkoorden in conflictgebieden.

² De militaire successen van de Kroaten en Bosniakken leidden het einde van de Bosnische oorlog in. Later dat jaar werd het Akkoord van Dayton gesloten dat een officieel einde aan het conflict maakte.

Verloting

'Beklemd in de enclave', van Ad van de Kreeke, 320 p., € 23.95, is een uitgave van Kompas Uitgeverij, Houten.

De ACOM mag drie exemplaren van dit boek, beschikbaar gesteld door de uitgever, verloten onder de leden.

Stuur een briefkaart of mail naar info@acom.nl. Vermeld daarbij uw naam, registratienummer en de titel van het boek. Reageren kan tot 6 januari.

Overledenen

Almere

Gerardus Catharinus (Ger) Bosma,
78 jaar, op 2 september.
Correspondentieadres:
Miróstraat 71, 1328 JR Almere.

Baarle-Nassau

H. Mout, 96 jaar, op 9 oktober.
Correspondentieadres:
N. Mout-Kinkel, Taxandriastraat 6,
5111 AK Baarle-Nassau.

Lelystad

Kees Breek, 87 jaar, op 15 oktober.
Correspondentieadres:
Karveel 58-66, 8242 WC Lelystad.

Assen

Gerrit Jan Lodewijk Mekkelholt,
85 jaar, op 20 oktober
Correspondentieadres:
Kennemerland 200, 9405 LP Assen.

Maashorst

Cornelis Marinus Maria Habraken,
82 jaar, op 24 oktober
Correspondentieadres: mevrouw
A.A.F. Habraken-van den Hoogen,
Melkpad 6, 5411 GA Zeeland

Regiovoorzitters

Noord

F.T.C. Voogt
A.S. Talmaplein 14
8802 RW Franeker
Mobiel: 06-29023099

Oost

W.A.C.J. van Hoof
Kruiskamplaan 7
7152 GA Eibergen
Telefoon: 06-20452774

Midden

J.B. Kemper
Ronhaarstraat 37
3815 MA Amersfoort
Mobiel: 06-51171758

West

M. Bal
Dienst: 06-51262613

Zuid

H. Boven
Gewantmakerstraat 27
6043 SZ Roermond
Mobiel: 06-54207524

Gewijzigde telefonische bereikbaarheid van de ACOM sinds 1 oktober

Sinds 1 oktober is de ACOM telefonisch
bereikbaar van maandag t/m donderdag,
van 08.30 tot 12.30 en van 13.00 tot 14.30
uur.

Via de e-mail, info@acom.nl, en het
contactformulier op onze website www.acom.nl
blijven wij, zoals u van ons
gewend bent, 24 uur per dag bereikbaar.

Ook de openingstijden van ons kantoor
blijven ongewijzigd.

Lidmaatschap

25 jaar lid

Recent hebben onderstaande leden het
ACOM-insigne voor 25-jarig lidmaatschap
ontvangen:
W.J. Benjamins (AOO),
A.J. Boekweit (MAJ),
F.A.M. Kerklaan (LKOLbd),
R. Kleijn (SM),
W. Pol (SM),
D.V. Stein (SGT).

40 jaar lid

Het ACOM-insigne voor 40-jarig
lidmaatschap is onlangs uitgereikt aan:
A.M. Bergman (SMbd),
J.F. Bosman (SMbd),
A.M. Hopkoper (AOObd),
W.M.F.C. Pullens (ELTbd),
W.J.M. Sanders (AOObd),
J.G.M. Waltmans (ELT).

50 jaar lid

Onderstaande leden kregen kortgeleden
het ACOM-insigne voor 50-jarig
lidmaatschap opgespeld:
J.J. Bot (AOObd),

J.C.N. van Dongen (MAJbd),
J.M.P. Nijsten (KAPbd),
H.G.H. Schmitz (SMbd).

60 jaar lid

Het ACOM-insigne voor 60-jarig
lidmaatschap is ontvangen door:
M.H.L. Bonzet (AOObd),
D.A. Louwerse (SMbd),
K. van Roon (KAPbd),
B. Vianen (MAJbd).

70 jaar lid

Voor hun 70-jarig lidmaatschap van de
ACOM kregen de navolgende leden het
bijbehorende insigne opgespeld:
J. Bervoets (AOObd),
C. Biesheuvel (AOObd),
J.G. Dacier (AOObd),
J. Hiskemuller (AOObd),
A. Vijfhuizen (AOObd).

Dienstverlating

Onlangs heeft de dienst verlaten:
R.A. Martowirono (KAP).

JOUW BELANG, ONS WERK!

WORD LID

LEDEN WERVEN LEDEN

MAAK IEMAND LID EN KRIJG
ALLEBEI EEN CADEAU!
BIJVOORBEELD EEN VVV-CADEAU KAART

HAAL JE MATEN
ERBLIJ, MAAK
ZE LID!

AANMELDEN VOOR VERZEKERINGEN BIJ UITZENDING

Al enige jaren kunnen ACOM-leden zich bij de ACOM aanmelden voor de gratis aanvullende Reis- en Ongevallenverzekering bij uitzending. Zij kunnen daarvoor bellen met telefoonnummer: 030-2020320. Samen met u wordt dan bekeken of deze verzekering ook op u van toepassing is.

HET ACOM-UITZENDCERTIFICAAT EN DFD-UITZENDCHECK

Als lid van de ACOM krijgt u voor de duur van uw uitzending een gratis ongevallendeckking. Voorwaarde is dat u uw uitzending meldt. Dit doet u door uw uitzendcertificaat aan te vragen!

Het ACOM Uitzendcertificaat biedt de volgende dekking:

- € 2.500,- bij overlijden als gevolg van een ongeval;
 - € 5.000,- in geval van algehele blijvende invaliditeit door een ongeval;
- In geval van gedeeltelijke blijvende invaliditeit door een ongeval een evenredig percentage van € 5.000,-.

DFD-Uitzendcheck

Bieden uw huidige verzekeringen de gewenste dekking, ook bij een uitzending? U wilt dat uw zaken goed geregeld zijn. Als lid van de ACOM kunt u gebruik maken van de DFD-uitzendcheck. Bij de check worden uw verzekeringen gecontroleerd en ontvangt u advies. Zo bent u goed voorbereid en hebben u, uw partner of andere gezinsleden er geen omkijken meer naar. De uitzendcheck is vrijblijvend en er zijn geen kosten aan verbonden.

Waar vraagt u uw uitzendcertificaat en uitzendcheck aan?

- Ga voor het aanvragen van uw uitzendcertificaat en uitzendcheck naar url: <https://dfd.nl/uitzendcertificaat-acom/> of,
- Bel met 040 20 73 100 (kies 4) of,
- Stuur een e-mail naar info@acom.nl o.v.v. 'Ik word uitgezonden'. Geef hierin uw persoons- en postgegevens, naam uitzending, vertrek- en terugkeerdatum van uw uitzending.

Informatie over dekking en dekkingsvoorwaarden

Chubb European Group SE (Chubb)
DFD treedt op als uw aanspreekpunt; zal u verder informeren en het bewijs van dekking toesturen. Bewaar dit goed!

Goed verzekerd

Heeft u behoefte aan hogere verzekerde bedragen? Wenst u ook andere risico's, zoals repatriëring of schade aan uw privéspullen te verzekeren? Het DFD MaatwerkPakket in combinatie met het DFD-abonnement biedt de oplossing.
Voor meer informatie bel met DFD of bezoek www.dfd.nl.

Plaatsing in de West

Ook voor een plaatsing in de West kunt u het ACOM-uitzendcertificaat en de DFD-uitzendcheck aanvragen

DIENSTVERLENING ACOM

Bezoekadres: Johannes Postlaan 2a, Zeist.

Postadres: Postbus 240, 3700 AE Zeist

Voor alle onderstaande diensten is het ACOM Secretariaat te bereiken van maandag tot en met donderdag van 08.30-12.30 en 13.00-14.30 onder

T: 030-2020320

E: info@acom.nl

W: acom.nl, acom-carib.nl

Buiten kantooruren kunt u een boodschap inspreken. U wordt de eerstvolgende werkdag teruggebeld.

Afdeling Georganiseerd Overleg, Medezeggenschap en Beleidsvorming:

Algemeen coördinator: J. Kropf
Medezeggenschap: N. van Ginkel

Afdeling Juridische Ondersteuning:

De afdeling is van maandag t/m donderdag, van 08.30-12.30 en 13.00-14.30 bereikbaar. Via de e-mail, info@acom.nl, en het contactformulier op onze website www.acom.nl zijn wij 24 uur per dag bereikbaar.

Telefonisch spreekuur senioren: elke dinsdag en donderdag van 10.30 uur - 12.30 uur.

COLOFON

ACOM Journaal is een uitgave van de ACOM de Bond van Defensiepersoneel en wordt uitgegeven door en onder verantwoordelijkheid van het Bondsbestuur. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren of te redigeren. Overname van artikelen of delen daarvan is uitsluitend toegestaan na toestemming van het Bondsbestuur.

Hoofdredacteur:

J. Kropf

Redactie:

H. Biervliet
S. Hop
J. van der Hulst
R. van Santvoord

Postadres:

Postbus 240, 3700 AE Zeist
T: 030-2020320
E: info@acom.nl
W: acom.nl, acom-carib.nl

Foto's:

Mediacentrum Defensie,
ACOM Audiovisueel Archief

Vormgeving & Druk:

WS Media Groep
Waardenburg
www.wsmediagroep.nl

Advertentie acquisitie

H. Biervliet
Postbus 240, 3700 AE Zeist
T: 06 51 21 82 60

De Algemeen Christelijke Organisatie van Militairen (ACOM) is aangesloten bij de Christelijke Centrale van Overheids- en Onderwijspersoneel (CCOOP), de Europese Federatie van het Overheidspersoneel (EUROFEDOP) en de Stichting Werknemers- en vrijwilligersbelangen Vrede en Veiligheid (SWVV).

Algemeen Secretariaat, Ledenadministratie:

Algemeen Secretaris: S. Hop

Adviseur Ethische Aangelegenheden:

Prof. dr. E. Sengers

Pastoraal Team:

Aalmoezenier T. van der Woude
Krijgsmachtpredikant D-J. Bierenbroodspot
Rabbijn D. Sebbag
Pandit K. Bisseswar

Vertrouwenspersonen:

M. Bal
J. Talman-Klijnsma

Ontdek ACOM VoordeelWinkel en alle exclusieve voordelen

In samenwerking met Vip District bieden wij jou toegang tot een savings platform. Je vindt hier exclusieve Vip Deals op computer&elektronica, hotels&reizen, kleding&beauty, huis&tuin, tickets voor dierentuinen, wellness, bioscoop en meer!

dyson

NELSON

SONY

bol.

Hoe werkt het?

Ga naar ACOM VoordeelWinkel

Klik op de knop 'activeer account'

Voltooi je registratie

Maak eenvoudig een persoonlijk account aan en vraag hiervoor een activatiecode op bij de ACOM

Geniet van alle voordelen!

Download de Vip District App of login via je browser

Boot assurantie adviseurs

Zeker en veilig in verzekeringen

Bij Boot assurantie adviseurs weten we uit de eerste hand hoe toegewijd onze militairen zijn. Daarom hebben wij speciaal voor militairen, ACOM-leden, exclusieve hypotheekaanbiedingen.

Kies voor een van onze exclusieve ACOM-hypotheken en krijg standaard toe:

1. Flexibele Voorwaarden:

We begrijpen dat het leven in het leger onvoorspelbaar kan zijn. Daarom bieden we flexibele voorwaarden die aansluiten bij uw unieke situatie.

2. Concurrerende Tarieven:

Concurrerende rentetarieven die zijn afgestemd op militairen, waardoor u geld kunt besparen over de looptijd van uw hypotheek.

3. Deskundig Advies:

Onze hypotheekexperts hebben ruime ervaring met militaire klanten. Ze begrijpen dan ook om welke specifieke behoeften en uitdagingen het gaat.

4. Snelle Verwerking:

We werken gericht op een snelle en efficiënte hypotheekverwerking. Voor u geen hoofdbrekers en u kunt zich concentreren op wat echt belangrijk is.

Neem vandaag nog contact op met ons om meer te weten te komen over onze speciale hypotheekaanbieding voor militairen. Uw droomhuis is dichterbij dan u denkt. Boot assurantie adviseurs zijn er om u te helpen uw dromen waar te maken!

Boot assurantie adviseurs BV
Zeker en veilig in verzekeringen

 (0162) 45 48 25

 (0162) 43 41 71

 info@boot-verzekeringen.nl

 www.boot-verzekeringen.nl